

ABONAMENTUL:

pe un an . . . 28— Cor.
pe jumătate an . . . 14— "
pe 3 luni . . . 7— "
pe o lună . . . 2-40 "
Numărul popular:
pe un an . . . 4— Cor.
pe jumătate an . . . 2— "
Pentru România și
America . . . 10— franci.
Numărul de zi pentru Ro-
mânia și străinătate pe an
40 franci.

ROMÂNUL

REDACTIA
și ADMINISTRAȚIA:
Strada Batthyányi Nrul 2.
INSERTIUNILE
se primesc la adminis-
trație.
Mulțămite publice și Loc
deschis costă șirul 20 filerl.
Manuscrisurile nu se in-
napoiază.
Telefon pentru oraș, co-
mitat și interurban Nr. 730.

De ce ne-au aservit streinii?

de I. Ursu,
profesor agregat la Universitatea
din Iași.

Legiunile romane trecură, în timpul Impăratului Aurelian, Dunărea și lumea romană din Dacia rămânea, fără organizație, fără conducere, fără stat, întocmai ca un copil aruncat pe drumuri de părinți. Copilul nu s'ar fi putut desvolta, dacă pe lângă vitalitatea moștenită de la părinți, n'ar fi găsit și un teren de dezvoltare în țara cu cunună de munți, în care Barbarii nu intrau decât cu sfială, care era Ardealul. Dar dacă această țară oferia avantajul apărării, dacă ea dedea posibilitatea unei rase să trăiască și să se înmulțească, ea devenia însă prin însăși structura sa, piedeca fundamentală pentru organizația unitară a poporului, ce-l lăsa în via. Astfel după dispariția puterii centrale, a statului roman și Dacia, populația s'a divizat în grupuri teritoriale de-a lungul diferitelor văi, ce străbat Ardealul, așa că în loc de o singură țară, am avut zeci de țărișoare, în loc de un singur stat, zeci de stătuțe. Pulverizarea această politică era de altfel și un fenomen al timpului, o caracteristică a veacului de mijloc.

Astfel divizați în grupuri teritoriale, descendenții coloniștilor lui Traian, au putut trăi fizicește și la așezarea Ungurilor pe pustă, vor fi fost într'un număr neasemănat mai mare, decât aceștia. Pe când însă Ungurii își făceau viața pe cal și sabia nu le lipsia din mână, pe când ei erau un popor **organizat** pentru răz-

boiu, care era însăși meseria lor, viața lor, căci el le dădea hrana zilnică, pe când facultățile lor psihice și fizice se formară pentru scopul acesta al vieții, — întocmai ca la carnivorele, ce trăesc din pradă, — pe când deci ei erau *parazitari*, ca toate popoarele turanice, — descendenții romani trăiau *neorganizați*, divizați în teritorii, adesea în luptă între ele, nedepinși cu arta războiului, căci erau păstori și agricultori, mânuiau plugul, în loc de spadă și erau *elemente de producție*.

La Unguri erau dezvoltate însușirile de disciplină, de supunere oarbă față de șef; la ei individualitatea era anihilată, la ai noștri din contră individualitatea dezvoltată; la ei era centralismul turanic și spiritul de dominațiune, la noi individualismul aric și spiritul de producțiune. Dar oaspeții turanici se adaptează curând necesităților politice europene și regi cu pătrundere politică ca Ștefan cel Sfânt primesc religia predominantă a Apusului, care era cea catolică. Creștinarea această prin botezul dela Roma a fost cel mai însemnat eveniment istoric din viața descendenților lui Arpad, căci el deschidea acestor streinii porțile cetății europene, făcea din un popor de venetici, un popor cu drept de cetate. Exoticii își legitimau astfel așezarea în Europa și Papa însuș punea pecetea sancțiunii și îi primia în sânul popoarelor apusene.

Acum, prin ironia sorții, rolurile se schimbă. Adevărații descendenți ai Romei deveniseră pentru Roma pontificală, fii vitregi,eretici, fără drept de cetate și fără drept la existență. Din contră descendenții asiatici erau primiți în sânul bi-

sericeii universale, declarați fii ai Romei medievale, care îi sprijină și ocrotește.

Politica papală cerea cruciade contra Ardealului pentru a-l cuceri pentru catolicism și regii unguri, cărora o întindere teritorială asupra Ardealului le fortifica existența politică: căci ducea la granițele naturale, au primit din zel religios și din calcul politic, misiunea aceasta. Astfel se începu războiul secular între cele două rase; una lupta pentru apărarea teritoriului și al religiei ortodoxe; cealaltă pentru aservire politică și convertire religioasă — și din războiul acesta lung, era fatal ca cei fără de stat, fără organizare, divizați în zeci de țărișoare, condamnați spre exterminare de factorul principal al politicii europene, care era Papa, să cadă în dependența politică a celor organizați în stat, înzestrați cu spirit atavic de dominațiune și sprijiniți de politica papală. Grănicerii săcui și coloniștii sași aveau să completeze cu plugul și crucea aceea ce Ungurii începuseră cu sabia și rassa noastră ajunge din veac în veac tot mai dependentă de centru, tot mai sărăcită și aservită.

O cauză a fost de sigur și caracterul romanic, care consistă în hipertrofia eului, în o mândrie și fală, care e totdeauna o piedecă pentru armonie și organizare și imboldul cel mai puternic de dezertare dela cei obișnuiți la cei ocrotiți și puternici. Și astfel istoria noastră în Ardeal a fost o continuă trecere a elementelor selecționate prin războaie sau administrație din rândurile noastre în acelea ale stăpânilor, așa, că pe măsură ce ale noastre se slăbiau prin dezertare, ale celor puternici se fortificau prin asimilare. Stă-

Odăile moarte

de B. B.

Stau la masă. Imi proptesc capul în mâna stânga și-mi afund privirea în albastrul cerului. Și mă gândesc. Ce alinătoare sunt clipele de liniște, când stai în odaia ta caldă, te lași pradă gândurilor frumoase, întrușipezi în fantazia ta dorințe neîmplinite și-apoi printr'o duioasă privire trimeți totul în seninul cerului, în necunoscut, de unde a venit. Viața cui o hrănim noi cu gândurile, cari ni-se duc și se prăpădesc?

Cineva a ciocnit la ușe.

— „Intră“.

E un vechiu cunoscut, care a sosit din Germania și e în trecere prin orașul nostru. El se așează la masă în fața mea. Și vorbim de câte toate: de universități, de scriitori, de războaie, de politică, de castele vechi...

— „Te-ai schimbat, se vede — întrerupse el brusc conversația, după ce timp de câteva minute îl observasem, că se uită prin odaie, ca și când ar căuta ceva — ai alte obiceiuri: Vre-o schimbare fiziologică? Ai fost cumva operat la nas?“

Eu zâmbii. Cunoșteam stilul pretenului meu și dorința lui de a trece drept un om original. Dar tăcui. Tăcu însă și el. Acesta încă era un răspuns original. Atunci mă hotărî să întrerup eu tăcerea:

— „Ei, Wartburgul, cum ți-a...
— „Ei, lasă bre Wartburgul; spune ce-i în odaia asta?“

— „Ce să fie? Ce vezi, ce auzi, ce miroși...“

— „Te-ai schimbat. E un miros de flori, de zambile parecă. Dar nu le văd nicăiri, și presupun deci, că te parfumezi; tu, care nu puteai suferi, decât parfumul de mărgăritărele! Ba, zău, ai flori în odaie?“

— „Am, vezi bine că am. Li-se simte mirosul, dar florile nu se văd. Eu nu vreau să le văd. În sfârșit, dacă vrei să nu le mai simți mirosul, du-te în colțul acela, colo“.

El se ridică dela masă și se duse în colțul din fund al odăii.

— „I-adevărat. Aici nu miroasă a zambile“, zise el, după ce supse de câteva ori aerul pe nas. „Doar nu cumva ai de gând să faci experimente fiziologice tocmai cu mine? La urma urmelor mă voi pomeni, că mă trimeți la un rinoplast, ca să-mi puie un alt nas, cu care să pot miroși și din colțul acesta al odăii zambilele tale, invizibile!“

El își plimbă înc'odată ochii prin întreaga odaie, dar nu descoperi nimic.

— „Ei șezi omule!“ îi zisei. El se așeză.

— „Dar bine, mă iar sunt în apropierea zambilelor.“

— „Și 'n a pasărilor.“

Prietenul speriat întoarse capul, căci nici pasări nu văzuse în odaie. Și într'adevăr se auzi

ca dintr-un ascunziș un ușor găngurit de canari, cari își încercau vocea. Prietenul se uită la mine cu o privire întunecată. Canarii însă cântară o melodie de-a lor, cu fiorituri, cu repetiții, cu tremurări în glas, cu triluri, cum știu cânta pasările.

— „Ești spiritist cumva?“, mă întrebă prietenul.

— „Nu! Dar de ce mă întrebi?“

— „De ce te întreb. Asta încă-i una! Fiindcă aici în odaie se aud pasări cântând, dar nu se văd. Ba, zău, ai pasări în odaie?“

— „Am; fără îndoială, că am. Se aude cântecul lor, dar pasările nu se văd. Eu nu vreau să le văd“.

— „Dar atunci de ce nu înfunzi în dulap și bazenul cu peștii aștia de aur, de ce nu așezi supt birou palmierul, de ce nu ascunzi tot acolo și brădișorul ăsta? Ca să nu le vezi, dacă nu vrei să vezi“.

— „Fiindcă palmierul și brădișorul nu miroasă, și fiindcă peștii nu cântă. Pe aștia trebuie prin urmare să-i văd. Și încă dintr-un motiv: fiindcă în dulap am coliviile cu canarii. Du-te până la fereastră și uită-te la dulap, vei vedea, că-i lipsesc scândurile de cătră fereastră, și 'n locul lor vei găsi canarii, cari cântă, dar nu se văd. Iar supt birou, am zambilele. Iată-le le vezi?“

Aici la stânga, în sera asta în miniatură; zambilele, cari miroasă, dar nu se văd“.

El se uită la canari și răsese, se uită la zambile și răsese tare, se uită în sfârșit la mine și răsese și mai tare.

pânitorii deschiseră porți largi pentru toți câți voiau să între în cetatea puternică a privilegiatilor și ideile timpului, cari nu cunoșteau sentimente naționale, ci numai spirit de clasă sau de religie — favorizau exodul acesta dureros pentru noi. Și după ce masele poporului român și-au pierdut conducătorii, uciși în războaiele contra Turcilor sau asimilat de dușmani, stăpânitorii au pus pecetea legală pe asupririle din obicei și au legat pe ai noștri de glie cu armele solemne ale legii și i-au declarat în afară de stat, în afară de lege, instrumente tolerate pentru îmbogățirea altora.

*

Astăzi poporul românesc din Ardeal e reînviat; lanțurile șerbiei i-au fost aruncate, întunecul dinaintea ochilor a dispărut, lumină s'a făcut, dar continuă a ne roade viermele atavic: hipertrofia eului și incapacitatea de organizare și de disciplină, simțul politic, care nu l'am împrumutat nici după 1000 de ani dela dușmanul zilnic. Vor învăța oare, generațiile de azi și cele viitoare, din trecut?

Educația individualistă

Drepturile individului — Noua unitate socială — Efectele propagandei socialiste — Individul și familia — Vis și realitate — Un interesant caz de conștiință

Trăim într-o vreme, în care individualismul tinde să cucerească toate domeniile de organizare ale vieții omenești. Și lucru curios: această doctrină, care exaltează puterile și drepturile individului atât de mult, se desvoaltă tocmai în veacul „solidarității“.

S'ar părea, la prima vedere, că între aceste două doctrine nu este nici un conflict. Totuși nu e așa. E adevărat, că „solidaritatea“ este numai

o facultate a individului, pe câtă vreme „individualismul“ este totalitatea facultăților lui.

Să nu uităm însă, că individualiștii moderni nu propovăduiesc dezvoltarea armonică a drepturilor individuale în interesul unei societăți disciplinate. Individualiștii moderni fac din „drepturile exclusive ale individului“ suprema rațiune a vieții. Doctrina aceasta nu e revoluționară numai prin tendința ei. Ea urmărește chiar stabilirea unei stări sociale de permanentă revoluțiune.

Fiindcă într-o societate de individualiști, individul va fi totdeauna un revoltat față de organizația, din care face parte. Orice asociație omenască durabilă se întemeiază pe „acordul libertăților“ — după cum spune Kant. Iar acordul libertăților nu se poate găsi nici-odată între libertăți exclusive. De aceea o societate alcătuită numai din indivizi hotărâți să sacrifice totul pentru realizarea „scopurilor individuale naturale“ și să subordoneze toate raporturile de viață „dreptului la fericire“ ar fi o societate de revoltați, bazată nu pe acordul social al libertăților, ci pe cel mai antisocial desacord al capriciilor neînfrinate.

*

Cu toate acestea, „drepturile exclusive ale individului“ sunt azi obiectul principal de preocupare al foarte multor artiști și educatori. Teatrul modern francez dezvoltă zilnic comori prodigioase de spirit, de invențiune, de abilitate scenică, de pătrundere psihologică pentru a proclama aceste drepturi. Iar pedagogii, nemulțumiți de rezultatele date până acum de actualele sisteme pedagogice întrebuintate în școlile secundare și universități, au și început să preconizeze așezarea învățământului pe baze individualiste.

Așa de pildă, Abel Faure, un adânc cunosător al chestiunilor pedagogice și un publicist de reală valoare, a tipărit acum de curând o broșură, intitulată „Individualismul și reforma învățământului“, în care alături de observații foarte judicioase asupra defectelor programelor didactice, găsim și pasaje ca acesta:

„In loc să se crească individul pentru el însuși, el este crescut fie în folosul al câtorva, fie al unei generalități, vagi al cărui element abstract se numește rațiunea de stat, societatea, destinația societății, cari nu sunt decât forme

variate ale aceluiași principiu: spiritul de autoritate. De aici rezultă educația, întemeiată, nu pe firea individului, ci pe prejudecata socială urmează în evoluția ei fazele unui veșnic conflict“.

Prejudecata socială, — ce? Statul, societatea, interesul general, solidaritatea socială și deci națională? Dar unde ajungem cu asemenea teorii? La antimilitarism și la anarhie.

Este adevărat, că scopul educației este „să înlesnească punerea în acțiune a legilor ființei, să așeze individul în condiții firești și să vegheze, ca jocul liber al facultăților lui să nu fie împiedecat de nimic“. Să nu se uite însă, acest „joc liber al facultăților“ individului nu trebuie dezvoltat în vederea exclusivă a individului. Nu. Scopul lui imediat este familia, iar ținta supremă societatea.

De aceea, educația modernă trebuie să aibă de scop trezirea tuturor forțelor de viață ale individului și disciplinarea lor în vederea unui scop comun, în a cărui sferă „scopul natural“ al individului să se contopească, spre asigurarea fericirii generale. Educația individualistă, care urmărește satisfacerea individului, nu este capabilă să trezească toate aceste forțe. Din potrivă, ea întunecă pe cele mai nobile puteri ale sufletului omenesc, nimicește spiritul de jertfă și iubirea aproapelui, făcând să crească, pe mormântul acestor admirabile facultăți cari înalță și purifică „bestia“ umană, buruiana otrăvitoare a egoismului meschin.

*

Dacă, în artă, revendicarea „dreptului la fericire“ este o simplă modă trecătoare, — cum ar fi de pildă *rochia-pantalon* în materie de croitorie, — din punct de vedere educativ, această doctrină este foarte primejdioasă și trebuie combătută fără nici o rezervă. Este o utopie să vrei să creezi din individ „unitatea socială“. Nu. Individul nu este în organizația noastră decât ultimul fragment atomic. Unitatea de măsură socială, este familia. Familia este celula adevărată a societății.

Cei cari cred altfel, sunt visători rătăciți, cari n'au avut nici odată prilejul să-și experimenteze concepțiile. Natura ori de câte ori intervine în viața noastră, prin vreuna din acele vesele sau dramatice explozii spontane, risi-

— „Explică-te bre“...

— „Ce să explic? Ce vezi și tu? Că mi-am aranjat o odaie, în care este viață? Și că aceea ce face odaia aceasta să nu fie moartă, nu se vede? Asta să-ți explic? Doar vezi și tu!“

— „Te-ai schimbat, dragă, te-ai schimbat mult. Uite, acum nu-mi vine să mai râd de ce-am văzut. Dar nu înțeleg, cum și de când.“

— „Sufletul omului, dragul meu, la vârsta mea se schimbă. Poate, că în timpul copilăriei și al tinereții se acumulează undeva în noi puteri, cari nu se folosesc, ci cari rămân în rezervă. O mare năpastă, ce-a dat peste tine, ori momentul de fericire, ce nu se pot descrie, ori o pierdere, o durere sfâșietoare, ce stă să te răpună, deschid robinetul rezervoriului și lasă să curgă viața cea nouă.“

Și asta este altfel, cu totul altfel decât viața, care-a trecut, de care-ți aduci bucuros aminte, dar pe care n'ai voi s-o trăiești încă odată, după ce sufletul tău s'a schimbat. Ești ca bradul, după-ce i-au crescut mlădițele cele nouă; se înalță, se mbogățește și umbra ce-o aruncă e mai întunecată și mai răcoroasă. Vei înțelege și tu mai bine, ce vreau să-ți spun, peste un an, doi. Căci să știi, că sunt lucruri, pe cari nu le poți înțelege, decât după-cesingur le-ai trăit, le-ai simțit, le-ai îndurat. Dar să lăsăm astea. Inchipuește-ți, că e un capriciu al meu. Și-acum spune-mi, pe unde ai umblat în vara asta?“

— „Prin toate părțile unde era ceva de văzut. Și la Weimar am fost; Goethe și Schiller.

Le-ai văzut și tu pe toate. De ce să-ți le înșir acum fără nici un rost? Să vorbim de altceva. Să vezi numai. Pe tren, în drum spre Weimar, fac cunoștință cu un neamț, căruia îi spun că sunt român. „Domnule, zise el, un bărbat renumit de-al Dumneavoastră a fost odată în casa, unde s'a născut Beethoven. Când a intrat în odaie, a căzut în genunchi și a plâns. E absolut autentic; mi-a spus portarul, care l-a însoțit“. Cine va fi fost? Tu nu știi? N-ai auzit cumva?

— „Ba știu“.

— „Cine?“

— „Un mare scriitor de comedii, care ai crede, că viața lui întregă a răs numai“.

— „Ei și tu de ce zimbești acum? Găsești, că a fost ceva nenatural?“

— „Doamne ferește! Dar mă gândiam tocmai la zambilele și pasările mele, cari nu se văd și la ce și-am spus, că adică sufletul omului are un rezervoriu de puteri necunoscute, cari se revărsă în anumite clipe din viață, fără să știi de unde vin. Eu încă am fost în casele de naștere ale unor oameni celebri și în casele, în cari au locuit și cari au rămas neatînse, cum le-au lăsat ei la moarte. Am intrat în aceste odăi moarte...“

— „Odăi moarte“, șopti prietenul punând în vorbe un ton de întrebare și se apropie cu scaunul de masă, ca să mă asculte:

— „Am fost în Eisenach și am fost în odaia castelului Wartburg, în care a trăit Luther și a muncit traducând din Biblie. Era acolo și patul, în care a dormit; fără așternut; numai capetele

și scândurile. Dar pata de cerneală, faimosul „Tintenflak“ din zid, unde se zice că Luther a aruncat după Satana cu călimara, nu mai era; au șters-o. Și-am fost și 'n odăile, în cari a locuit ca elev. Am fost și în vila lui Fritz Reuter; — încurând va să se împlinescă 100 de ani dela nașterea acestui mare umorist, care a scris în dialectul Germaniei-nordice. Am fost, în Weimar, în casa lui Schiller și 'n a lui Goethe și în odăile, în cari au lucrat. Și 'n odaia, unde a murit Goethe am aruncat o privire peste prag, căci în ușa atârna deacurmezișul o sfoară, care nu ne lăsa să trecem pragul, și m-am uitat lung la scaunul, din care muribundul voia să mai vază odată lumina zilei, — să guste încă o clipă din viața, pe care a iubit-o mai mult decât orice pe lume,

când moartea îi întuneca ochii, îi răcea mâinile și-i alunga sufletul din trup. Și 'n idilica casă din grădina lui Goethe am fost; îngrijitoarea îmi arată perdelele, lucrate de mână „D-nei de Stein“, prietena poetului.

Și nicăiri nu m'am bucurat de ce am văzut. Treptele, pe cari le urcam, scârțâiau a pustiu. Iar pragurile oftau, când le călcăm și-mi ziceau: „Intoarce-te!“ Și mobilele rămase parecă își întorceau fața, să nu le vad. Cărțile stăteau indifferente. Ce puteau să-mi spuie mie, când au fost ale lor? Să fi fost iertat chiar, și nu le-aș fi deschis. Și scaunele și mesele și paturile! Unde să găsec și să așez eu aici ideile acestor oameni? Gândurile și patimile lor?

În casele acestea era mai întuneric ca în

Mare magazin de haine a lui

Moskovitz Zsigmond

Furnizorul inteligenței române. ARAD, (Palatul Teatrului) oraș.

Cel mai ieftin și avantajos izvor de procurat haine gata pentru bărbați și copii. — Recomandă în deosebi specialele sale soiuri de paltoane și peptare pentru proști.

Asortiment extraordinar de bogat în tot felul de îmbrăcăminte moderne, paltoane, pardesiuri etc. pentru bărbați și copii.

N-rul telefonului pentru comitat și oraș 534.

pește fără nici o greutate asemenea concepții, fiindcă ele încă n'au nimic firesc la temelie.

Un document strălucit în această privință ni-l procură marele scriitor francez Paul Bourget, în ultima sa dramă, *Le tribunal*.

Portal, tribunalul, este un individualist socialist. El a propovăduit toată viața distrugerea familiei pe care o consideră — după cum și Abel Faure consideră societatea — ca o prejudecată socială; inutilitatea autorității paterne și a ori căror legături nedestructibile între bărbat și soție, între copii și părinți. Concepțiile lui se dau pe față în tot cinismul lor atunci când colegul lui de minister Saillard, — fiindcă Portal este prim-ministru, — vrea să-și dea demisia, din pricină că nevasta lui a fugit cu amantul ei.

— „Suntem noi, da sau nu, oameni noi? — îi spune Portal. Nu ne despărțim de lumea veche afirmând că unitatea socială este *individul* iar nu *familia*? Un bărbat nu este răspunzător de nevasta lui, după cum nu este nici tatăl de copilul lui, nici copilul de tatăl lui. *Dacă fiul sau nevasta mea ar greși, i-aș executat, nu i-aș mai cunoaște*“.

Acestea sunt concepțiile *teoretice* ale tribunalului Portal. Dar iată că se produce una din acele spontane și neprevăzute intervenții ale naturii, despre care am vorbit mai sus. Fiul lui Portal, Georges, săvârșește o infamie. Atunci Portal, ca un nou Brutus, vrând să rămâie consecvent principiilor sale, se hotărăște să-și sacrifice fiul, dându-l pe mâna parchetului. Numai decât chemă procurorul. Georges începe să plângă.

— Vrei să mă omor? — întreabă fiul des-nădăjduit pe tatăl implacabil.

Această neașteptată întrebare zguduie profund pe tribun; acest apel al copilului lui în primejdie deșteaptă în el o sensibilitate pe care o credea moartă, dar care nu era decât adormită; din adâncimile misterioase ale întregii lui firi țâșnește o nemărginită milă; puterea instinctului vibrează în el; inima de tată îi tresaltă. Se turbură, șovăie, se înăbușe. Energia îl părăsește. Nu mai are curajul de a lovi. Omul dreptății abdică înaintea tatălui.

Și astfel Portal, mulțumită acestei experiențe *naturale*, își schimbă principiile, renunță la utopiile sale teoretice, devine sprijinitor al familiei.

alte case. Parecă pânze fine îți opriau vederea la fiecare pas. Și vocea nasalină a ghidului, care spunea de rost pentru a miia oră aceeași explicație! Niciodată nu m'am putut apropia de un grup de curioși, cari ascultau lecția zisă de bătrâni ori de copii, ca la școală.

Și în aer era ceva, ce te sugruma. Cum închideam poarta după mine, se schimba atmosfera. Apăsa ca plumbul. Și mă durea pleoapele. Imi venia să le închid. Dar îmi închipuiam, că deschizându-le iarăș, voiu vedea un mort în mijlocul odăii, ori în prag. În casa moartă încă un mort! Si simțiam un fir subțire de pânjen alunecându-mi peste buze. Atunci ieșiam din cripta mobilată“.

— „Și apoi?“

— „Și apoi m'am gândit, că e mai bine pentru mine, dacă de aci înainte mă voiu obișnui să cetesc numai operele scriitorilor, să aud numai muzica componiștilor, să văd numai marmora cioplită a sculptorilor și să nu mai văd și casele lor, unde s'au născut, au trăit și au murit. Să aud o simfonie a lui Beethoven, dar să nu văd în care s'a născut, să cetesc poeziile și pe „Faust“, ale lui Goethe, dar să nu mai văd jețul în care a murit...“

— „Și de aceea zambilele...“

— „Da, de aceea zambilele de sub masă și canarii din dulap. Vreau să mă obișnuiesc, să simțesc și să aud ceace nu văd. Și te asigur, că dacă voiu mai trece prin Weimar, nu mă

— „Eram singur — explică el pe urmă — priveam în față fapta pe care-o săvârșisem cruțându-mi băiatul, și simțiam că în asemenea caz mi-ar fi cu neputință să-l părăsesc. De ce această imposibilitate? Pentru că este între un tată și un fiu o legătură de carne și de sânge nedestructibilă: familia.“

Ce mare folos ar trage societatea dacă toți utopiștii ar avea prilejul să facă, pe propria lor socoteală, experiența rătăcirilor lor, așa cum a făcut-o tribunalul Portal.

Bucureșteanul.

Ecoul la turneul lui Apponyi din America. Pentru a contrabalansa reușita conferințelor contelui Apponyi în America de Nord, un membru al aristocrației cehe, contele Lützow care ține la universitatea din Londra conferințe asupra culturii cehe și artei slave, va organiza un turneu în America, unde va ține în orașele mari conferințe asupra naționalităților din monarhia austro-ungară, asupra culturii și situației economice a diverselor popoare. Societățile slave din America fac de pe acum mari pregătiri pentru primirea contelui Lützow.

*

Guvernul în contra lui Apponyi? Din Budapesta primim știrea, că consiliul de miniștri a respins propunerea Universității din Budapesta referitor la numirea contelui Apponyi de profesor de drept la această Universitate. Consiliul a hotărât, că nu va recomanda M. Sale împăratului această numire, adevă că nici nu va prezenta M. Sale decisiul consiliului Universității.

Triste zile ai ajuns d-le Apponyi! Vezi, cum știi conaționalii d-tale să-ți răsplătească „apostolia“ din America?! Sic tansit gloria!...

*

mai duc în odăile moarte. Poate mă voiu uita de departe, de după arborii din parc, la perdelele d-nei de Stein, căci de căsuța aceea mi-a părut mai rău, că nu mai trăiește“.

Canarii cântară iarăș fiorituri și triluri. Prietenul, care mă ascultase fără să-și ia ochii dela mine se întoarse spre ei.

— „Ah, sunt canarii, cari nu se văd. Ei, acum te las. Să-mi dai o zambilă“.

— „Iat-o“.

— „Una din zambilele, cari miroasă și nu se văd“.

Cugetări

Până nu dai cu capul de toți pereții nu te îndrepti.

*

Sinuciderea este un act de lașitate, care reclamă totuș curaj și energie deosebită.

Dr. STEFAN TĂMĂȘDAN

medic univ. specialist în arta dentistică,

ARAD, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Fischer Eliz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. a.

Tratatul din Viena. Semioficios se anunță, că mâine, Marți, contele Khuen Héderváry va călători la Viena, unde va confera cu ministrul președinte austriac baronul Bienerth, nu se știe însă, dacă el va merge și în audiență la M. Sa.

Știrea despre călătoria ministrului Hazay la Viena și despre eventuala rezolvire a reformei militare și a codului penal militar în cursul acestor tratative — oficios nu s'a confirmat încă.

*

Reforma militară. Miniștrii, contele Khuen Héderváry și Hazay au făcut unui colaborator al lui „Pester Lloyd“ importante declarații despre reforma militară pe cari le dăm și noi aci în rezumat:

Ministrul-președinte contele Khuen Héderváry a declarat următoarele: Proiectele principale ale reformei militare: proiectele despre apărarea țării, codul penal militar și despre dezvoltarea honvezimei vor fi prezentate Camerei spre dezbateră la începutul lui Maiu.

După desbaterea bugetului va urma desbaterea unor proiecte de mai puțină însemnătate, apoi va propune începerea dezbaterii proiectului referitor la apărarea țării. Ministrul-președinte crede, că atât proiectul acesta, cât și celelalte două vor fi rezolvate încă înainte de vacanța de vară. În caz contrar desbaterea celorlalte două proiecte se va amâna până la toamnă.

Guvernul nu va limita discuția, ba chiar și din partea partidului guvernamental mulți deputați vor lua cuvântul la chestia aceasta. Cu toate acestea probabil, că în cursul discuției bugetului desbaterea proiectelor în legătură cu reforma militară se va amâna pe primele luni ale lui 1912, așa, că până la primăvara anului viitor afară de reforma militară și de buget, alte reforme mai însemnate nu vor putea fi dezbătute.

Astfel, reformele despre staticarea poliției, regularea lefurilor slujbașilor comitatensi și despre *sporirea jandarmeriei* vor rămânea să fie dezbătute mai târziu și nici timpul reformei electorale nu se poate încă hotărî.

Ministrul de honvezi a declarat, că timpul de serviciu la pedestrași va fi de doi ani, la călăreți de trei iar la marină de patru ani. *Contingentul de recruți* la armata comună va fi de 159.500, la honvezi 25.000 iar la landwehri de 28.000. *Sporirea* la armata comună e 56.000, iar la honvezime de 14.000. *Sortarea* încetează. *Fiecare va fi asentat* iar plusul din considerații apreciable va fi trecut în rezervă. *Dreptul de voluntariat* va fi lărgit. *Invățătorii poporali* încă vor putea fi voluntari.

În decurs de patru-sașe ani reforma aceasta va fi definitiv rezolvită.

Vizita regelui Petru. În fine după opt ani își face regele Serbiei vizitele la domnitorii diferitelor state europene. Imprejurările, între cari a supt actualul rege tronul Serbiei, au fost prea grave, decât să treacă lumea peste ele și numai după un răstimp de mai mulți ani i-se deschiseră lui Petru ușile în palatul domnitorilor. A urmat, ca Petru să facă vizită și Monarhului nostru încărunit. Afară de împrejurările sus amintite însă au intervenit și alte piedeci, cari au întârziat prezentarea lui. Anexiunea Bosniei și Herțegovinei au amărât mult pe vecinii Sârbi și firea exaltată a lui Gheorghe a dus până la momente de adevărată criză între cele două state.

Azi s'a limpezit situația și în Belgrad și la Viena se vorbește serios de călătoria regelui Petru. Vizita proiectată se va face la Budapesta în luna Maiu, căci regele nostru va petrece în Buda în timpul acesta. Numai asupra zilei nu s'a hotărât încă în mod pozitiv.

Prin această vizită se va restabili raportul de adevărată pace între cele două țări. Călătoria

Schweiger și Békési

salon de pălării pentru dame

Arad, Andrassy-tér nr. 20.

(Palatul Fischer Eliz) în curte.

Încunoștințăm mult onoratele d-ne, că au sosit cele mai nouă pălării model parisian și vienez. Vă rugăm să ne vizitați pentru a le privi.

regelui Petru este aprobată în Belgrad și întreaga țară, chiar și partidele mai radicale și războinice primesc cu simpatie această întorsătură în politica externă a Serbiei. Serbia s'a convins în cele din urmă, că mai mult îi folosește o politică de pace cu vecinul ei puternic, mai ales, că protectorul ei, Rusia nu a aprobat și nu i-a pus în perspectivă nici un sprijin față de Austria.

Conflict japon-chinez. Conflictul dintre poliția chineză și japoneză este socotit ca un iminent conflict diplomatic dintre cele două state. Autoritățile chineze au cerut să aplaneze în conștientizare cu cele japoneze conflictul, dar trimisul japonez a refuzat aceasta și a raportat direct guvernului său.

Situația în Mexico. În șirul evenimentelor din Mexico s'a ivit un moment nou de cea mai mare importanță internațională. E vorba de un amestec al Statelor-Unite în mijlocul tulburărilor, ce agită de vreme mai îndelungată statul Mexico. Această știre, neconfirmată încă, ar slăbi de tot faima de până acum, că Statele-Unite au de gând să se ingereze în afacerile Mexicoului.

La cea dintâi veste se vorbea nu de o intervenție faptică a trupelor americane, ci numai de un amestec al unui ofițer, care ar fi mijlocit, ca o parte a oștrei mexicane să poată trece sub paza cavaleriei americane pe teritoriul Statelor-Unite. Acum însă e vorba, că insurgenții n'ar mai tolera o astfel de procedură și au deschis focurile lor asupra aceluia, cari au grăbit spre graniță, ca acolo să-și afle scut și refugiu. Acest incident a dat prilej trupelor americane, ca să se amestece de fapt în afacerile dintre insurgenți și trupe. Așadar trupele americane au trecut granița în mod oficios, ceea ce după legile internaționale, trebuie luat ca un fapt de mare însemnătate. A urmat după acest fapt o convorbire între Taft și secretarul Knox, care a avut ca urmare o adresă către șeful revoluționarilor, că Statele-Unite nu pot tolera lupte în nemijlocita apropiere a graniței.

La aceasta însă se mai adaugă o altă împrejurare, care aruncă mai multă lumină asupra acestui procedeu al uniunii americane și clarifică într-o câțva situația încurcată, ce dăinuiește de atâta timp. E vorba, că de pe un vas englez au fost trimiși 30 bărbați la St. Ouentin în Mexico cu misiunea să apere orașul în contra insurgenților. O intervenție a Englezilor n'a urmat numai de aceea, fiindcă insurgenții n'au atacat orașul. Așa se vede din aceasta, că între Anglia și Statele-Unite s'a făcut de fapt o înțelegere în secret asupra unei acțiuni comune, care s'a arătat de astădată mai întâiu în fapte.

Se știe, că între cele două state s'au început tratative pentru asigurarea păcii universale, deci nu se poate presupune, că Anglia a făcut acest pas fără știrea și învoirea Statelor-Unite, pas, care stă în cea mai flagrantă contradicție cu doctrina Monroe.

Se vede mai departe, că Anglia și-a dat aprobarea, ca uniunea americană să exercite un rol de tutorat asupra statelor americane și în acest rol Anglia îi dă tot concursul.

Alegerile în Bucovina. Dieta trecută înainte de a se dizolva a votat la inițiativa deputatului Aurel Onciul o nouă lege electorală, care pe lângă lărgirea dreptului de alegere și introducerea votului direct și secret a prevăzut și interesul autonomiei naționale și catastrofa națională, conform căruia pe viitor alegerile au să urmeze în patru curii naționale deosebite, și anume una română, alta rutenă, a treia polonă și a patra germană.

La 2 Aprilie a avut loc întâia alegere pe temeiul noii legi, și anume în colegiul sufragiului universal.

Rezultatul ei a fost pentru Români splendid. Nestingheriți de nimeni, liberi atât de orice inge-

rențe a guvernului, cât și de uneltirile tradiționale ale Germanilor și Jidovilor, cari mai înainte erau cuprinși în cercurile lor electorale, ei și-au ales după plac candidații. În toate cercurile rurale au trecut cu majorități covârșitoare candidații partidului național, iar în orașe candidatul partidului acestuia, după o luptă crâncenă cu candidatul partidului social-democrat, a reușit o izbândă strălucită, întrunind 2100 de voturi contra 1000 ale rivalului său. Față de rezultatele acestea, a încetat orice resens în contra legii domnului Aurel Onciul, încât și cei mai reacționari Români o recunosc, ca un mare progres și o binefacere pentru întregul neam românesc din Bucovina.

La 24 Aprilie, va urma a doua alegere, în colegiul censului, având să se aleagă în curia Românilor 10 deputați. Lupta în colegiul acesta va fi de sigur mai vie, decât în colegiul sufragiului universal, neexistând încă între aceste mandate nouă și între candidați vre-o legătură, precum se țese ea de sine între fostul deputat și cercul său de alegere. Stându-și însă față în față numai candidații naționali, rezultatul este indiferent pentru națiune. De la el va atârna numai proporțiunea, în care vor fi reprezentate în dieia fracțiunile de mai înainte, cea țărănească și cea preotească.

Deputați unguri la Roma. Primarul Romei Nathan a dat în onoarea deputaților maghiari, cari petrec aici din prilejul expoziției, un dejun la Capitol. Au luat parte mai mulți deputați italieni. Primarul Nathan însă n'a fost de față din cauza doliului familial. Către sfârșit s'a ridicat profesorul Tonelli să salute oaspeții maghiari. Tonelli a accentuat în toastul său prietenia dintre Maghiari și Italiani și a amintit sprijinul Maghiarilor în lupta pentru independența Italiei.

A răspuns Berzeviczy președintele Camerei ungare. A mulțumit pentru primirea frumoasă ce s'a făcut de către orașul Roma deputaților maghiari. A amintit frumusețile orașului Roma, cari vor rămâne neșterse în sufletul fiecăruia și a asigurat pe Italiani de simpatia Maghiarilor. A mai vorbit un deputat italian și comisarul general Miklos, accentuând ambii legăturile de amicitie între cele două popoare.

Corespondență din Vulcan

Insuflețire națională — Colecte și oferiți

Mi-am dat bine seama de aceea, ce fac, când am început colecta pentru școala noastră.

Am știut, că lumea-i plină de colecte, în cât a te apropia de cineva cu una nouă înseamnă nu numai eventuala lipsă de succes, dar și un ordin oarecare, ce poate rezulta din o atare încercare. Și totuși am început.

Lumea-i plină de colecte, e drept. Poate sunt cauze și mai mari, interese mai generale, cărora trebuie ajutat: dar în privința însemnătății naționale eu cred, că între toate lucrurile, pentru cari se inițiază colecte la noi, este numai diferența graduală, nu specifică. Adică: toate sunt deopotrivă scumpe, tuturor trebuie ajutat, numai cât într'un loc e lipsa mai mare sau mai urgentă, decât într'altul. Apoi sărăcit-au pe cineva colectele? Colectele nu cer nimănuia peste puteri, nu cer în mod imperativ, ci cu sfială și modestie roagă numai o sfărmatură, ceva din plusul omului, ce ar folosi spre un scop indiferent. Aici e ceva, ce trebuie să accentuez: nici o colectă nu cred că se bazează pe așteptări de oferte mari din partea singuraticilor, ci sperează puțin din multe părți. Intre noi există un oarecare comunism: nu al averilor, ci comunismul instituțiilor noastre naționale, și în vederea acestui comunism se gândescă fiecare: dacă toți vor da, cât mine, e destul, și să dea cât poate.

În acest chip, cu mici jertfe, și oferte, câte cauze și instituții deale noastre nu s'ar putea

ajutora resp. mântui? Și ce frumos ni-ar sta comunismul amintit, realizat prin fapte concrete? Acesta ar fi cel mai elocvent naționalism.

Mult se jertfește la noi pentru scopuri politice. E drept, că aceasta face mult pentru susținerea ideii de naționalitate. Dar sunt sigur, că dacă jertfele, ce le pretind veleitățile politice, s'ar folosi pentru ajutorarea instituțiilor noastre culturale, tocmai așa s'ar susținea ideea noastră națională. Ce-i ține pe Sași în mijlocul nostru? E drept, că la aceasta se recere anumit grad de cultură, pe care poporul nostru nu-l are și astfel se impun luptele politice, ca mijloace mai directe, mai vădite.

Cu astfel de gânduri am început colecta pentru școala noastră. N'am așteptat mult nici dela unul, nici ca „summa summarum“, dar totuși am încercat. Și experiențele de până acum mi-au fost atât de bogate și interesante, încât de multe ori mă simt respălit pentru alte ne-succese.

Cercat'am în persoană. În căile mele bătut'am pe la multe uși, pe la persoane cu poziții înalte, pe la boieri cu venite de sute de mii, și ce-i drept, aflat-am generositate, primit-am oferte dela persoane, pe cari pururea le voiu respecta, oricât de rău vorbită să fie politica lor; am fost însă și respins sau neprimit deloc în palate luminoase și la cluburi boierești. Nici prin minte nu-mi trece să recriminez, căci motivele-mi sunt cunoscute.

Dat-am o broșură. „Venitul curat e destinat...“ Am trimis-o la inteligenții noștri, tipărind pe fașie rugarea, să se răscumpere în favorul școlii noastre. Mulți au primit-o cu toată bunăvoința, trimițându-mi prețul. Am primit și suprasolviri generoase peste prețul broșurei. Iar pe cupoanele mandatelor cuvinte de îmbărbătare mai scumpe decât orice sume de bani. Cei mai mulți n'au răspuns încă. Fost-au și de aceia, cari din capul locului mi-au retrimis-o cu însemnarea: nem fogadja el, refusé. Aceasta în sine e un lucru clar și inescapabil. Când însă aceasta și-se întâmplă din partea unuia, care, pe lângă că nu i-ai greșit nimic, nici nu-l cunoști în persoană, poartă titlul de „advocat al școlilor și bisericilor din district“ primit în urma recomandării sale de bun român și fiu credincios al bisericeii: aceea-ți cade cam greu. Nu nesolvirea prețului, ci acel refusé principiar față de o școală din partea apărătorului ei. În loc de a lucra ambii împreună la mântuirea ei: refusé... Îl recomandând de avocat al școlilor din dieceza întregă!

Veneratul Ordinariat de Lugoj a ordonat colectă în toate bisericile diecezei în favorul școlii noastre. Am primit până acum rezultatul dela 2 biserici din niște sate ascunse, slabe și sărace, dar ascultătoare și cu milă poate chiar pentru aceea, că știu, ce-i sărăcia...

La apelul nostru publicat în ziare a răspuns mai întâi un preot greco-oriental din o comună îndepărtată. Al doilea marele Stroescu. Al treilea zilele acestea mi-a venit, un sergent-major dela miliție. Și ian ascultați scrisoarea, ce ne trimite împreună cu sumulița oferită:

„Onoratalui Komitet și onoratalui Kasier al Sfintei Școle gr. catolice Române din Vulkan, Komitatul Huniedorei în Ardeal. Trimit 2 corone ca ajutor la zidirea Sfintei Școli din Vulkan, trimițând mic ajutor din mica și puțintica mea avere spre norocul casei și fericirea Familiei mele și spre ajutorul scopului meu să fie primit înaintea lui D-zeu și a oamenilor buni să Ve rugați și pentru mine și pentru Familia mea. — I. C. sergentmajor, etc. Nr. Gazetei Trans. 25/1 1911.“

Să trăiești, d-le sergent! Să trăiești, frate Române! Ofertul tău are mai mult cuprins decât zeci de ori atâta de aiurea. Și cuvintele tale induc un element nou în chestia colectelor și ofertelor: *elementul creștinesc*. Faptele bune ale omului pentru sufletul său și împlinirea cuvintelor Mântuitorului: orice ați făcut acestora mai mici, mie mi-ați făcut cu adevărat!...

Dr. Nicolae Brânzău.

Fodor és Halász, prăvălie de modă pentru bărbați.

Pălării și albituri. Au sosit noutățile pentru primăvară, vară și toamnă. Arad, lângă magazinul de haine — Neumann M. —

Telefon pentru oraș și comitat 457.

ECONOMICE

Adunarea generală

a băncii de asigurare „Transilvania“

Sub prezidiul președintelui institutului, consilierul regesc dr. Wilhelm Bruckner, și-a ținut banca de asigurare „Transilvania“ Duminecă în 9 I. c., adunarea generală în sala primăriei din Sibiu.

Din raportul de gestiune reiese, că anul de operațiuni 1910 l-a încheiat institutul în mod deosebit de favorabil. În secția asigurărilor de foc s'au urcat valorile asigurate la cor. 119,839.992 cu cor. 7,794.580 mai mult ca în anul 1909. Tot așa și premiile anului 1909 la cor. 399,381.64 s'au urcat în 1910 la cor. 412,280.31. Pentru pagube de foc s'au plătit cor. 172,372.27, din care 44.24 procente au fost acoperite prin reasigurări. Rezervele de premii din secția focului s'au augmentat la 45 procente. După achitarea intereselor după titlul fondului de întemeiere cu 5.4%, rezultă în secția focului un profit curat de cor. 11,784.38.

În secția asigurărilor asupra vieții se constată cu finea anului 1910 o situație de asigurare de 10188 polițe cu un capital asigurat de cor. 11,020.366. Premiile s'au sporit și în secția aceasta la cor. 442,126.90.

În urma sporirii foarte considerabile a efectelor institutului și venitele din dobânzi s'au urcat în ambele secțiuni la cor. 50,057.70. Iar venitele dnpă casele institutului s'au urcat la cor. 35,222.41.

Pentru cazuri de deces s'au plătit coroane 151,316.45 față cu cor. 158,697.31 în anul 1909. Pentru asigurări de termin și asigurări de zestre a devenit scadentă suma de cor. 110.050. Fondurile de rezervă de premii și premiile transitorii s'au urcat la cor. 1.520.368.30. După plățirea intereselor de titli de întemeiere, a rezultat în secția aceasta un excedent de cor. 3479.59. Activele institutului s'au sporit la efectele fondului general de rezervă și la fondurile de garanție specială cu cor. 100.800 nominal, respective după valoarea de curs cu cor. 99079.50 la suma de cor. 656.277.50. Fondul de rezervă pentru fluctuațiuni de curs a rămas neatins, adecă n'a fost trebuință să se folosească din el nimic spre vre-o acoperire de diferență la curs.

Pentru împrumuturi pe polițe de asigurare s'a reclamat o sumă de K. 57,998.—, din care prin replătiri și expirări de asigurări s'au achitat K. 43,325.40. Contul împrumuturi pe asigurări arată deci un spor de Kor. 376,835.29 la Kor. 391,507.89. Introducându-se canalizarea în edificiile institutului din strada Cisnădiei, s'au investit pentru acest scop K. 15,558.69, care sună s'a adaus la valoarea edificiilor.

După-ce s'a luat la cunoștință raportul direcțiunii, d. A. Fon, face darea de seamă a conziliului de cenzori și constată, că reviziunea făcută la institut a găsit în ordine registrele și bilanțul institutului, în urmare propune a se da absolutul direcțiunii și consiliului de administrație.

Pe urmă conziliul de supraveghiere aduce următoarele propuneri: din excedentele ambelor secții să se doteze fondurile de garanție specială cu 15%, iar restul să fie rezervat pentru anii viitori.

Excedentele rezervate din anul 1908 să se distribue fondurilor de garanție și să se sorteze 10 titli ai fondului de întemeiere.

Toate propunerile comitetului de cenzori se primesc unanim, și prin d. inspector regesc de școale d. Iuliu de Bardossy se exprimă în numele adunării generale mulțumită prezidentului, directorului și corpului funcționarilor institutului pentru munca prodigioasă.

Trecând la următorul punct al ordinii de zi, prezidiul observă, că statutele institutului s'au fost făcut la anul 1868, rămânând de atunci neschimbate. În decursul timpului însă s'a ivit necesitatea, ca acelea să fie modificate în conformitate cu legea comercială ungară. Proiectul nou de statute stabilit de direcțiune, se primește cu mici modificări en bloc. Pe baza acestor nouă statute se pronunță clar și precis, cum că „Transsylvania“ este o *asociație cu garanție limitată, asigurării „Transylvaniei“ deci nu garantează de aici înainte cu nimic mai mult, decât cu premiul unui an de asigurare.* De o garanție cu alte sume, sau chiar cu averea întreagă nu mai poate fi vorba.

În ordinea programului urmează apoi întregirea consiliului direcțional, și se relege în direcțiune d-nii Iosif Drotieff, primarul în penziune al orașului Sibiu și colonelul ces. și reg. în penziune Ioan Poplăcean. Asemenea se relege conziliul de cenzori, compus din domnii Iosif Lissai, procuristul și șef-contabilul „Albinei“ și din d-nii A. Fon și G. Meltzer, fabricanți.

În sfârșit s'au sorțit următoari 10 titli ai fondului de întemeiere n-rii 1000, 685, 33, 424, 304, 430, 211, 798, 1314 și 1791, cari se replătesc dela 1 August a. c. începând.

Aviz

În luna trecută a. c. am fost înștiințat pe calea presei publicul nostru interesat, că inteligența română din Timișoara a decis în principiu înființarea unei societăți de ajutorare pe baza reciprocității și l-am recercat, ca până la înființarea acestei societăți românești să nu se angajeze la societăți străine, ci să se rezerveze pentru societatea proiectată de noi.

În urma acestei înștiințări ni s'au cerut din mai multe părți informațiuni asupra proiectatei societăți, ba ni s'au pus chiar în perspectivă din diferite ținuturi românești intrarea de membri în massă la proiectata societate.

„Revista Economică“ din Sibiu, în nr. 13 din a. c. a declarat însă mișcarea noastră de ni-zuință centrifugală, aptă spre a produce disolidarizare pe terenul nostru financiar-economic și spre a face concurență înființându-se bănci de asigurare române „Fortuna“.

De noi nu am putut împărtăși aceste vederi, am declarat tot în presă, că într-o „Fortuna“ va lua între ramii săi de operațiune și asigurarea zestre pentru fete și a unei sume pentru etablarea băieților deveniți maioreni, — rami cari erau susnușiți în programul proiectatei noastre societăți, noi, ca să nu fim bănușiți de năzuințe centrifugale și disolidarizare pe terenul nostru economic-comercial, abțăm dela proiectul nostru.

La aceasta tot „Revista Economică“, organul oficial al „Solidarității“, sub a cărei egidă se înființează „Fortuna“, în nr. 15 din 8 Aprilie

a. c. a declarat, că „asigurările de zestre pentru fete și de spese de etablare pentru băieții ajunși la maiorenită încă se vor cultiva din partea „Fortunei“, — prin ce realizarea proiectului nostru nu mai formează necesitate pentru publicul nostru.

Indemnăm deci pe toți ceice au manifestat un interes deosebit pentru proiectata noastră societate, să mai aibă puțină răbdare până la înființarea faptică a „Fortunei“, când apoi li se va da posibilitatea de a se pune în contact direct cu „Fortuna“, care cultivând toți ramii de operațiune luați în programul nostru, va satisface pe deplin, culant și sigur toate trebuințele de asemenea natură a publicului nostru.

Aceste informațiuni servească și ca răspuns tuturor acelor, cari interesându-se de proiectul nostru, — acum abandonat — au cerut dela subscrișul diferite lămuriri.

Dr. Aurel Cosma.

GLUME.

La teatru.

El. Ai uitat acasă ocheanul?

Ea. Nu.

El. Atunci de ce nu-l întrebuițezi?

Ea. Am uitat acasă brățarele și inelele și mi-e rușine. O să mă văză lumea fără de ele.

*

Bătătură.

Un bătrân berbant, din aceia cărora nu le scapă nici o cocoană fără să se lege de ea, și-a cumpărat într-o zi ghetete noi. Când ai ghetete noi și ai și-o bătătură, ai vrea să mai ai și aripi, dar nu de dragul de a sbura, ci de dorul de a nu mai simți afurisita de bătătură.

Bătrânul nostru se întâlnește, pe când îl dorea mai tare bătătura cu o coconiță drăguță, pomădată și parfumată.

Pentru un moment a uitat și de bătătură și de tot și tot cu ochii îndărăt, după coconița pe care o admira, se izbește zdravăn de o „gură de apă“ taman la bătătură.

Atunci, în durerea lui, și pentru a-și vărsa focul, zise cu parapon:

— Fir-ai a dracului de gură, că mi-am rupt cocoana cu ochii după bătătură!

*

Țiganul la solgăbirău.

Un țigan ajunsese cu o rugare până la d. solgăbirău. Intrând în lăuntru și dete binețe după obicei, solgăbirăul cum îl văzu îl și întrebă:

„Ce-ai visat azi noapte, măi țigane?”

Țiganul răspunse:

„Am visat un vis frumos, alduiască-ți D-zeu gura, Măria-Ta, că mi-ai dat Măria-Ta o rață friptă și doamna Măria-sa o holbă de răchie!”

Solgăbirăul: Ce prostie! Poate că chiar întors, măi Țiganel!..

Țiganul: Nu-i prostie nici întors să fie: Să-mi deie doamna rața friptă și domnul răchie!..

Városmajor - Sanatorium și Hydrotherapie

...: 26 odăi aranjate cel mai modern. ...:

Supraveghiere medicală continuă (constantă).

Birou central, stabiliment medical:

Budapesta, Bulevardul Ferencz-körut 29.

Director-șef: Dr. A. Cozmutza.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Telefon 88—99.

MAGAZIN IEFTIN

MAUTNER R.

☞ Ieftinătate generală surprinzătoare.

Cumpărând o cantitate mai mare de mărfuri am ocaziune a pune la dispoziția Onor. public, cu prețuri uimitor de scăzute: pânzetur, canafas (pânză lustruasă), delin de spălat, delin francez, Batist de mătase, zephir englez, albituri, șervete, fețe de masă, covoare, perdele, acoperitoare de pat, etc., orice obiecte din acest resort. Mulțime de stoffe și costume engleze cu jumătate de preț se capătă la magazinul ieftin al lui

MAUTNER R., Arad, str. Hunyadi Nr. 1. — Prăvălia e deschisă a. m. dela 8—12, p. m. dela 1 1/2—7 ore

Litere — Arte — Științe

Puterea celor tari.

*Din vremi în vremi răsar eroii,
Biruitori în lupte mari,
Ei sfarm' ale robiei lanțuri,
Ei sunt ai veacurilor fari!
Viața lor cu strălucire
Și cu mărime se încheie
Și tremur' inspirați preoții
Și scriu — măreață epopee!*

*Sunt — oameni vrednici de-amintire:
Cu patimi mari în sânul lor,
Sunt suflete, cu îndârjire
Pornite spre un singur dor...
Vin piedece nebiruite —
Și în pornirea lor zglobie
Ei cad cu ochii plini de lacrimi
Privind această tragedie!*

*Și sunt și oameni ai clipitei,
Nici răi, nici buni — sireți, mărunți;
Se poticnesc cu nutre grave
Bătrâni posnași, copii cărunți
Maimuțe'n haine îmbrăcate,
Dea'ndoasele fac toat'e'n lume
Privind bizara comedie,
Zimbești — s'apoi le uși de nume!*

*Mai sunt apoi — ei sunt mulțimea,
Ei, ai naturii fii supuși,
Cari stau de-atât amar de vreme
La ale fericirii uși!
Ei vin și merg — un roi de-albine,
Ce-adună — pentru alții — mierea:
A lor e truda și răbdarea
Și grija, lacrima, durerea!*

*Voi preamăriți, ce-aveți în mână
Prisosul celor mulți supuși,
Nefericiții bat la poartă,
Deschideți a'ndurării uși!
Curg lacrimile de durere
Atâtor mii îndurerați,
Deschideți inimile voastre
Eroi, stăpâni și împărați!*

*Din picurii mărunți cresc râuri,
Din multe râuri crește marea:
Din truda lor nerăsplătită
Se naște binecuvântarea..
Dar ni-se răsvrătește marea!
Adâncul geme de durere:
Eroi și regi, ca niște frunze
Se risipesc fără putere...*

*Ei fac istoria, dar nimeni
Nici numele lor nu-l învață;
Ei mor și nimeni nu înseamnă
Câte-au învins aceste brață!
Dar totuși e a lor mărirea!
Ei sunt puterea celor tari:
Profeții și eroii lumii
Pe umerile lor sunt mari!*

*Și mor — să-i dea de nou putere
Pământului ce ni-l rodiră,
Nădejților, ce pradă sorții
Deatâtea ori se risipiră!
In pulberea fără de nume
Ei sunt părtași de nou vieții..
—Inseamnă Dumnezeu în ceruri —
De ce i-ar mai cânta poezii?!*

Alexandru Aciu

Cel dintăiu protest literar la noi, scris în numele țaranilor împilați

Cuvântul unui țaran cătră boeri

— (Veacul al XVIII-lea) —

— Sfârșit. —

Vă asemănați cu D-zeu, puțin a rămas să cereți să vă tămăiem și de ar fi vre-o statornicie în starea voastră, nu ne ar fi nici o ciudă; dar sunteți și voi supuși unor întâmplări; căci prea mulți din neamul boeresc, astăzi țărani de trag cu mine în jugul dăjdiilor, îi știu. Nu socotiți că poate și feciorii voștri vor da peste această întâmplare? De osândă nu vă e frică, căci pe semne nu credeți că este D-zeu răsplătitor faptelor tuturor, și mai cu dinadinsul împotrivor mândriei. Câte eu singur de aceste prefaceri am văzut, câte prin ochii mei s'au prefăcut n'au număr!

Aceste să nu fie nimic boeri? D-zeu să nu răsplătească faptele: mândria să nu o urască? Dar oare cumpătul vostru cel rău nu vi-i frică că va da de mal, că se va predădi; au nici aceasta nu credeți? Fie așa! Măcar-că știu că-i prea adevărat, că totdeauna neunirea din casă aduce vrăjmașul de afară, care o potoale cu adevărat, dar cu stricăciunea și prăpădenia amânduror părților. Că iată aproape sunt să se îplinească ce zic eu. Țara s'a stricat, după a cărei risipă în grabă a voastră trebuie să urmeze. Vouă nu vă pasă, cheltuiți vremea în bencheturi, atuncia când noi murim de foame. Vă veseliți cu cântări, și noi plângem, suspinăm și nu ne ascultă nimeni.

Obiceiurile toate s'au strămutat, s'au stricat, și nimeni nu ia aminte; pe semne aicea-i unde trăiește fiește cine cum poate. De este așa dupăcum prepunem, să știți că măcar-că suntem mojici, cum ziceți voi fără minte, noi singuri ne vom apăra, că totdeauna noi putem mai mult, dar n'am socotit că trebuie să facem cum putem, ci ce se cade, adecă: să vă ascultăm, să ne supunem vouă, carele am făcut-o. Dar voi orânduilelor celor bune nu vă supuneți și pre noi nu ne apărați. De ce din spetele noastre să purtați și din sudoarea noastră să vă hrăniți; să trudim ca să străngeți voi mișini amestecături, adunături de avere! Destul până aicea. Răbdarea mai mult nu poate. Ori ne faceți dreptate, ori noi ne vom face! Că bătrânii noștri ne povestiau că nu știu de mult oare-când de asemenea s'au fost buicit boerii; au fost pierdut orânduilele cele bune; toate mergeau după părerile lor îndreptate. Și ne zicea: până n'am cruntat topoarele noastre în sângele lor, nu ne-am pus la cale.

*

Până aci textul.

D. N. Iorga ne descopere pe autorul anonim al acestui minunat „cuvânt”. El este un călugăr, fost arhimandrit al mănăstirii Putna, unde zac osămintele lui Ștefan cel Mare, și se numește: *Vartolomeiu Măzăreanu*. Din datele biografice ale acestui bărbat, al cărui nume este la noi și azi încă necunoscut, durere, în cercuri foarte largi, reproducem după opul citat al d-lui Nic. Iorga următoarele:

Anul nașterii lui Vartol. Măzăreanu nu se știe. S'o fi născut cam pe la 1720 în Moldova. La 1757 el capătă dreptul de a purta la slujbă vechile podoabe arhieresti ale mănăstirii Putna, unde era arhimandrit. În același an el e trimis în Rusia, ca să adune daruri. Dela Putna trece ca egumen la mănăstirea Solca și la 1769 face și el parte din deputația moldovenească trimisă în Rusia la împărăteasa Ecaterina. Mai târziu primi titlul de „îndreptător al școalelor Domnești, episcopopești și mănăstirești și Moldovei”, inspector general — cum am zice azi. Acest titlu i-a rămas și după anul 1775, când Bucovina până atunci podoaba Moldovei, trecu sub stăpânirea Habsburgilor. La anul 1778 el este la Putna conducătorul unei școale pentru pregătirea preoților. La 1800 părăsește Bucovina și se înapoiază în Moldova (la Roman). Când și unde a murit Măzăreanu, nu se știe.

Măzăreanu a dezvoltat o activitate literară foarte vastă, traducând în românește o samă mare de cărți bisericesti-religioase din limba slavă și rusească. Dar gloria lui se întemeiază pe acele 3 scrieri *) originale ale sale, dintre cari, cea mai de valoare este „Cuvântul” reprodus aci.

Lui Vartolomeiu Măzăreanu îi revine dar meritul, de a fi ridicat în literatura noastră primul protest în numele țărânmii despoiate. Un glas de apostol, ce se perdea în pustiu unei țări înstrăinate de sine însași și de tradițiile ei sfinte, un glas grăit într'o limbă limpede și frumoasă cătră niște boeri, cari erau pe cale să uite graiul fermecat al strămoșilor. „Cuvântul” lui Măzăreanu constituie un document, că dragostea de neam și de țară nu s'a stâns cu desăvârșire nici în vremurile de întunec ale trecutului nostru.

Acest glas de protest s'a ridicat în Moldova între anii 1770—1775.

Câte proteste i-au urmat până la Coșbuc și câte dela Coșbuc încoace!...

Oare fi-ne-va dat să auzim în curând și cel dintăiu *imn de laudă și recunoștință* în numele aceleiaș țărânmii cătră aceeaș boerime românească?!?!

V. Gilu.

INFORMAȚIUNI

Arad, 17 Aprilie 1911.

De-ale noastre.

Membrii partidului național român, cari fac parte din congregațiunea comitatului Arad, sunt rugați a se prezenta la conferința ce se va ține în 18 Aprilie 1911 n. la Arad, hotel „Vas” orele 8 în pre-seara adunării generale ordinare a congregațiunii.

Dr. Ștefan C. Pop,
deputat dietal.

Convocarea sinodului eparhial dela Caransebeș. „Miron, din mila lui Dumnezeu și voința clerului și a poporului, dreptcredinciosul episcop român al Caransebeșului. Iubitului cler și popor din eparhie, iubiților și onoraților domni deputați ai sinodului diecezan: Dar și milă dela Dumnezeu Tatăl și Domnul nostru Isus Hristos. Având în vedere §§. 89 și 90 din „Statutul organic”, convocăm și prin aceasta declarăm de convocat sinodul ordinar anual al eparhiei Caransebeșului în biserica catedrală din Caransebeș, pe Dumineca Tomii, adecă 17/30 Aprilie 1911, la 9 ore a. m., când se vor începe ritualele bisericesti, iar după aceasta va urma deschiderea sinodului în localul designat spre acest scop. Caransebeș 2/15 Aprilie 1911. Dr. E. Miron Cristea, episcop.”

Numire Aflăm, că P. Sa d. dr. Miron E. Cristea, episcopul Caransebeșului a numit administrator al protopopiatului Ciacova, pe vrednicul preot al Omorului d. Augustin Ghilezan.

Bunul episcop al Caransebeșului prin această nimerită numire a pus în fruntea protopopiatului Ciacovei pe un tânăr dar vrednic slujitor al altarului și un bun apărător al cauzei românești.

Sincere felicitări!

*) Aceste sunt: Panegiricul lui Ștefan cel Mare, — Cuvântul unui țaran cătră boeri și Corespondența dintre Augustin și Cristian despre moravurile din Moldova și Muntenia.

Vioara componistului Ciprian Porumbescu a fost rescumpărată de sora răposatului componist, Mărioara Rațiu n. Porumbescu — cu binevoitorul concurs al doamnei președintă a doamnelor române din Bucovina — doamna Elena de Popovici, — pentru fiul ei Ciprian de 12 ani; care promite a călca pe urmele unchiului său. Această Vioară a stat 24 ani în posesiunea d-lui dr. G. Crainiceanu, care cu bună voință rară s'a despărțit de acest odor — sfânt și scump.

Alegere de preot. Duminecă la 3/16 Aprilie a. c. a avut loc în comuna fruntașă *Șimand* (com. Arad) alegerea de preot. Au reflectat la parohie: părintele *Constantin Mihulin*, preot în Cicir; părintele *Ioan Stana*, preot în Sarafola (com. Torontal) și candidatul la preoție *Cornel Popescu*. Alegerea a decurs în ordine exemplară. Majoritatea voturilor a intrunit-o cand. la preoție *Cornel Popescu*, primind 203 voturi. Comuna *Șimand* astfel a căpătat în d-nul *Cornel Popescu*, un preot și conducător entuziast și destoinic. Felicitări!

Jocul întâmplării. În zilele trecute „*Tribuna*” a reprodus un articol din „*Minerva*” (Chestia macedoneană), altul din „*Seara*” (Inmormântarea lui *Densușianu*), ziare din București, fără a indica izvorul. Și lucru ciudat, ambele acestea articole, cum suntem informați din izvorul cel mai competent, au fost scrise de d. dr. *Ion Scurtu*, cel urgisit de „*Tribuna*”. Ori, fără iscălitură, sunt bune „*scurtisme*”? Ai?

Promovări. Sâmbătă în 15 Aprilie a fost promovat în aula universității din Cernăuți dr. în teologie harnicul tânăr d. *Ștefan Cioroian* originar din Comloșul-mare (Bănat).

Felicitări!

Asemenea d. *Romulus Cândea* originar din Avrig, a prestat cu succes foarte bun rigurosul al II-lea în teologie. Promovarea de dr. însă se amână, pentru că d. Cândea, la sfatul profesorilor universitari de aici, își va înainta rugărilor pentru a fi promovat „sub auspiciis Imperatoris”. Laudă d-lui Cândea, căci e primul dintre ardeleni, care a obținut acest succes în Cernăuți.

Inmormântare. Ni-se scrie: *Antoni Boțco* fost învățător în Archiș a răposat în vârstă de 42 ani, lăsând în jale soția cu 4 orfani și pe unicul frate *Pavel Boțco* învățător în retragere în Arad.

Actul înmormântării l-au săvârșit preoții, d-nii *Simion Stana* din loc și *Papp* din Groș. Popor mult a venit să dea ultimul onor fostului lui învățător și conducător. Predica funebrelă rostită de preotul *Stana* a înduioșat până la lacrimi auditorul.

Din parte-ne trimitem adânc întristatei și nemângăiatei familii condolențele noastre.

Apel. Subscriși în numele poporului gr. cat. din *Igrăș* (Egref), comitatul Torontal, în stare foarte slabă materială, apelăm cu încredere la generozitatea sufletelor conaționalilor noștri, ca să ne ajute după putință la ridicarea sfintei biserici, ce să zidește anul acesta în comuna noastră.

Sperăm, că glasul nostru va avea răsunet în sufletele marinimoase, dornice de a se ridica un lăcaș vrednic de mărirea părintelui ceresc, un izvor de mângăiere pentru sufletele greu încercatului nostru neam de aci de la marginile românismului.

Luca Lupescu, preot gr. cat. *Elena Sântion*, învățătoare.

În chestia birtului din *Vărădia*. În numărul 67 al ziarului nostru s'a adus știrea, că preotul din *Vărădia* în comitetul comunal a pledat pentru ca să se redeschidă și al treilea birt în acea comună. Am primit în urmă lămuriri, atât dela

părintele din *Soroșag*, cât și dela preotul din *Vărădia*, în care Sfinții lor se scuză cu aceea, că nu au cerut *sporirea* birturilor, ci au cerut numai să se inactiveze și licența a treia pentru birt, la care are drept comuna, dându-se apoi această licență unui tânăr comerciant din *Vărădia*, care — din întâmplare — este fiul părintelui din *Soroșag*. Lămuririle acestea absolut nu scuză procedura celor doi preoți români. *Interesul poporului este ca numărul birturilor să scadă*, nu să sporească. Oricât de mult am dori deci, ca tânărul comerciant român din *Vărădia* să aibă deplină reușită prosperând în ale comerțului său, totuși trebuie să reprobăm din nou procedura celor doi preoți, *căci pentru noi nu interesul personal este dătător de măsură, ci interesul obștesc al poporului românesc*.

Necroloage. Primim spre publicare următoarele anunțuri funebrale: Cu inimă de soț aduc la cunoștința rudeniilor, prietenilor și cunoscuților, că soția mea *Silvia Eufemia Vidu născ. Codrean* azi în 2/15 Aprilie 1911 și-a încredințat blândul suflet în mâinile Creatorului, la etatea de 44 ani. Rămășițele pământești se vor depune în cimiterul român gr.-or. din Lugoj, — Luni în 4/17 Aprilie a. c. la orele 3 după amiază. Lugoj, la 2/15 Aprilie 1911. *Ioan Vidu*, soț.

Trimitem iubitului nostru compozitor sincerile noastre condolențe.

— *Emilia Onciu n. Clawosky* ca soție și rudeniile, cu inima frântă de durere aduc la cunoștința, tuturor neamurilor, prietenilor și cunoscuților că iubitul lor: soț resp. frate și unchiu *Nicolae Onciu*, învățător comunal după un greu morb de mai multe săptămâni în 1/14 April 1911 seara și-a dat sufletul său nobil în mâinile Creatorului în anul al 56 al vieții sale și al 35-lea de serviciu. Rămășițele pământești s'au depus în cimiterul comun din *Ozora-Uzdin* Duminecă, 16 Aprilie n.

Odihnească în pace!

Din patrie.

Francmazoneria. Francmazonii în organele lor adeseori combat acuza, des accentuată de ziarele clericale, că societatea lor ar fi secretă și deci nu prea urmărește scopuri nobile. Pentru a se convinge fiecare cetitor despre purul adevăr, dăm mai la vale un extras din jurământul francmazonilor progresiști, comunicat de *Polónyi*:

„Eu jur, că nici cu peana, nici prin semne, cuvinte, gesturi sau altcum nu voi trăda, nici voi scrie, nici voi scobi în piatră sau metal, nici voi tipări nimic din cele, ce mie mi-s'au încredințat până acum, nici din acele, ce mi-se vor încredința în viitor. Mă leg la aceasta cu pedeapsa, la care mă supun, dacă nu mă voi ținea de cuvânt, anume, ca să mi-se arză buzele cu fier roșu, să mi-se taie mâna, să mi-se smulgă limba, să mi se taie gâtul și în sfârșit, ca corpul meu în una din ședințele fraților francmazoni, până ce lucră și primesc un nou membru în sânul lor, să fie spânzurat spre rușinea necredinței mele și spaima celorlalți. În sfârșit să fiu ars, iar cenușa să mi-o împrăstie în vânt, ca nici urmă să nu rămâie din trădarea mea.”

Executarea programului marinei austriace. Direcția șanti-rului ungar *Ganz-Danubius* a fost înștiințată din partea ministerului marinei, că i-s'a încredințat definitiv construirea unui vas de război „*Dreadnought*”. Ministerul a remis fabricii în același timp și planurile detaliate ale acestui vas. În urma acestei adrese șanti-rul va începe seria marilor construcțiuni cu care a fost însărcinat.

La Fiume se va construi o întreagă flotă, compusă din 1 „*Dreadnought*”, 2 crucișătoare cuirasate și 6 torpiloare.

Construcția vaselor mai mici s'a început la 1 Aprilie.

Universitatea a treia. Din toate centrele provinciale, cari luptă cu multă ambiție pentru a căpăta a treia Universitate Cinci-biserici e între cele dintâi. Comisiunea universitară a orașului Cinci-biserici are la dispoziție pentru ridicarea Universității douăsprezece milioane coroane. Era astfel mare speranța, că Universitatea a treia va primi-o orașul Cinci-biserici. Acum în curând însă au scăzut mult sorțile Cinci-bisericeii, în urma unei declarații de mare importanță a canonicului *Wurster*, care a comunicat comisiunii dorința clerului de a avea Universitatea caracter catolic, căci la caz contrar fondurile catolice nu le poate pune la dispoziție pentru înființarea Universității a treia.

Această declarație neașteptată, a stârnit o senzație penibilă în oraș, fondurile catolice fiind trei părți din patru din cele douăsprezece milioane.

Pentru a aplană divergențele ivite s'a încercat un proiect de soluție, oferindu-le catolicilor facultatea de drept și cea teologică, iar cea medicală să aibă caracter regnicolar, nu de stat. Soluția aceasta însă, nu s'a primit, dimpotrivă canonicul *Wurster* reprezentantul episcopului a declarat de încheiere, că în cazul dacă Universitatea va fi de stat, episcopul o lasă în sarcina exclusivă a orașului.

Iarăș locul de osândă. În zilele trecute amintisem, că comisiunea națională însărcinată cu explorarea locului de osândă a celor 13 martiri din Arad, după un eșec scandalos, prinzând din nou nădejdi în urma unei scrisori a fostului medic militar *Francisc Wuschek* din *Budwicz*, a trimis pe *Francisc Iuhász* să confereze cu dânsul. Reîntors din exmisiune *Iuhász*, conform indigitațiilor d-rului *Wuschek*, spune că locul de osândă este situat la o distanță cam de 300 metri dela obelisc, înspre podul timișorean. În felul acesta la primăvară se încep din nou săpăturile după osemintele martirilor.

Una nu înțeleg domnii din comisie, cum de nu le-a venit în minte acest loc, la care ar fi trebuit să se gândească și fără d. *Wuschek*; doar era natural, că locul de osândă al celor împușcați să fie în apropiere nemijlocită cu cel al celor executați prin strangulare.

Identic oul lui *Columb*.

Din străinătate.

Amnestie în Serbia. În cercurile guvernamentale din *Belgrad* se svonește, că cu ocaziunea zilei sale onomastice, regele *Petru* va grația pe toți supușii austro-ungari, cari au fost condamnați pentru delict politice.

Printre aceste persoane va fi și comerciantul *Müller* din *Austria* și *Moldova* din *Ungaria*.

Arestare de spioni chinezi. În stațiunea *Dauria* au fost arestați cinci spioni chinezi. La dânsi se aflau mai multe fotografii de poduri și întări și alte hârtii compromițătoare. Au fost excorțati sub pază mare la *Petersburg*.

Agitație antirepublicană în Portugalia. Cinc suboficeri din orașul *Brage* au fost arestați su cuvânt, că au conspirat în contra regimului republican. Mulți dintre conspiratori au trecut în *Spania*. În *Lisabona* s'a dat de urmele unei societăți, care avea de scop sprijinirea revoluției din *Spania*.

Răzburarea Turcilor din Macedonia. „*Ech de Paris*” află din *Atena*, că *Turcii* din *Macedonia* au jurat răzburare sângeroasă *Grecilor* cari au sprijinit cu bani pe *Albanezii* răsculați. S'au înființat societăți secrete spre a pedepsi pe *Grecii* trădători.

Câțva membri ai unei societăți de răzburare au pătruns alaltăieri în casa unui bogat

Magazinul de haine pentru dame și copii al madamelor

STERN CECILIA

ARAD, strada Forray Nr. 2.

Recomandă în atențiunea binevoitoare a onoratului public cumpărător **asortimentul bogat din cele mai elegante bluse, halat, poale (pulpane) și costume femeiești** gatite în saloanele proprii. □□□□□□□□□□□□

Prețurile cele mai favorabile!

Comande după măsură execută prompt și cu gust. Haine de doliu gată în 4 or

grec din Florian, despre care se presupunea că a trimis Albanezilor bani. Întreaga familie a Grecului a fost asasinată.

Baronul Sternberg n'a fost grațiat. Din Petersburg se anunță, că cererea de grațiere a baronului Ungern Sternberg, care a fost condamnat pentru spionaj, a fost respinsă. Baronul va trebui deci să-și ispășească pedeapsa.

Războiu iminent. Amiralul rus Skrydlov a declarat unui ziarist, că între Rusia și China va izbucni nezmintit războiu. Rusia va fi silită să ocupe ținutul Kuldsu, iar China va ocupa în schimb ținutul din jur de Karbin. Aceasta va duce cu siguranță la războiu.

Rusiei nu-i va fi așa ușoară lupta aceasta, căci China are acum cete disciplinate, modern înarmate, cari și-au primit instrucția dela oficeri japonezi. În cele din urmă însă tot Rusia va trebui să învingă.

Acest amiral se mai declarase în forma aceasta și altă dată despre încordarea raporturilor dintre cele două state, cari se și împliniseră în parte.

Ravagiile foametei în China. Ziarul „Reic“ află din Wladiwostok că foametea în China se întinde. În provincia Kiansu locuitorii se hrănesc cu rădăcini și coji de arbori. Grozăveniile războiului și ciu-meii nu sunt nimic față de ravagiile foametei. Mortalitatea crește îngrozitor. Populația se refugiază în alte provincii.

S'au format bande, cari pradă și omoară fără cruțare. Până acum au fost arși de vii peste 200 de bandiți.

Cu toate acestea numărul crimelor crește zilnic din cauza lipsei. Femei și copii sunt vânduți pentru o pâine. Negustorii de sclavi nu vor să plătească însă nici acest neînsemnat preț.

Expulzarea Chinezilor din regiunea Amurului a provocat mare indignare printre Chinezi.

Găsirea unui tezaur de milioane. Din Buenos-Ayres vine știrea, că doi emigranți francezi au descoperit în timpul unor săpături un mare tezaur, compus din monede vechi spaniole, în valoare de milioane.

Un oraș american administrat de femei. Orașul Hunnweli din Canzas, se poate lăuda cu prima femeie șef de poliție.

Acum câteva săptămâni a fost ales primar al orașului a femeie și prima ei grijă a fost să aducă în fruntea poliției pe amica sa Rose Osborne.

Noul șef al poliției și-a început ieri activitatea, făcând o descindere la cârciumi și închizând pe acelea cari nu au autorizație.

Ucișag de 16 ani. Într-o comună de lângă Petersburg un tânăr abia de 16 ani a ucis pe tatăl său, mama sa și sora sa. Înaintea autorităților tânărul bestial a declarat, că a comis crima din răzbunare, de oarece familia l-a tractat rău.

Congresul Slavilor din Sud. La 30 Aprilie st. n. se va ține la Cracovia un congres al slavilor din Sud. Din partea Boemilor va lua parte fostul deputat Sustersic, din partea Croaților trei deputați, iar din partea Polonilor deputatul Hlavoski, un cunoscut agitator.

Proiectul de căsătorie al lui Enver bey. Din Constantinopol se anunță, că plecarea subită a lui Enver bey a stârnit senzație.

Dânsul venise la Constantinopol spre a se căsători cu o nepoată a sultanului, căsătoria s'a amânat însă, în urma dorinței logodnicei sale, precum se afirmă.

Enver bey a plecat la Salonic. Se crede, că este vorba de o intrigă de palat.

Comitetul tinerilor turci a hotărât să intervină în favoarea lui Enver bey.

Bătăie în biserică. În Pozen a izbucnit din nou ura dintre Germani și Poloni.

Duminecă a fost o ciocnire sângeroasă într-o comună Lissa și încă în biserică. Serviciul se ținea în limba germană. Deodată au năvălit în biserică Polonii și pretinseră, ca serviciul să se țină în limba polonă. S'a născut o bătăie strașnică cu cuțite și bastoane. Numai cu greu i-au putut despărți jandarmii.

Milioanele împărătesei din China. Fosta împărăteasă a Chinei a avut adunate comori incalculabile. Comoara consta din aur. Aceasta comoară imenză împărăteasa și-a câștigat-o prin aceea, că vindea cele mai înalte oficii de stat. Poporul, care ținea foarte mult la ea, cu prilejul diferitelor jubilee, îi dădea daruri tot în aur. În chipul acesta și-a adunat o comoară de peste 30 milioane fonți sterlingi.

Tratative în Maroc. „Echo de Paris“ află din Tanger, că consulii francezi, germani și englezi au conferit eri cu Hadji-Hamid pașa, fiul lui El Makri, asupra măsurilor ce se impun în situația prin care trece țara.

Hadji-Hamid pașa nu s'a arătat prea conciliant față de cererile consulilor.

„Daily Mail“ află din Tanger, că trupele franceze din Algeria vor pleca la Taha, de unde se poate ajunge în două zile la Fez.

Dacă berberii vor continua să periclitizeze viața europenilor, trupele franceze vor pleca spre Fez.

Groznică furtună. Ziarului „Berliner Tageblatt“ i-se comunică din New-York:

O furtună teribilă a făcut pustiiri extraordinare în statele Cauzas și Oklaham. Localitatea Beyheert a fost complet distrusă. Nu au mai rămas în picioare decât șase case.

Alte două mici orașe au fost de asemenea complet distruse. Până acum s'au scos 23 morți, victime ale furtunii. Numărul morților e însă cu mult mai mare. Un mare număr de persoane au fost rănite mai mult sau mai puțin grav. Multe persoane au fost surprinse de furtună pe balcoane și aruncate din înălțime.

S'au trimis în ajutor trenuri din statele vecine.

35 milioane pentru combaterea tuberculozei. Multimilionarul Patten Jim din Newyork al cărui frate a murit de tuberculoză, a subvenționat universitatea statului Illionois cu două milioane dolari, cari vor servi pentru combaterea tuberculozei. Subvenția va fi în curând ridicată la 7 milioane.

Convenție secretă între China și Japonia. „New-York Herald“ află din Peking că a produs mare senzație la Sanghai invitația ministrului de externe ca mării comercianți din acest oraș să trimită imediat la Peking reprezentanți ca membri în comisiunea specială ce va pleca în Japonia.

Se crede că guvernul se află în tratative cu Japonia pentru încheierea unei convenții secrete.

Moartea unui centenar. Croitorul Gonzorowski din Kowald a încetat din viață în etate de 120 ani. Defunctul avea 145 strănepoți.

Berbantlăc. Cu câteva zile în urmă strada Bogner-gasse din Viena a avut o scenă scandaloasă. Soția unui fabricant de cărămidă își făcea primblarea regulată nainte de amiază. Un negustor cu înclinări de Don-Juan H. O. un timp i-a călcat în urmă mai apoi devenind mai îndrăzneți se căzni să prindă vorbă cu dânsa, cu

orice preț. Dama molestată în felul acesta își îndreptă pașii grăbit spre casă. Domnul în urma ei.

Și când cerca să se strecoare prin mulțimea ce venia la corso s'a apropiat de dânsa și a atins-o cu neobicinuita obraznicie. Dama strigă un polițist, iar domnul cu pricina grăbește să dispară până ce e posibil cu o birjă automobilă. Sergentul opri însă automobilul și pe negustorul învâpăiat l-a denunțat. Judecătoria de ocol din Josefstadt l-a condamnat alaltăieri la 6 zile temniță pe negustorul nerușinat.

ULTIME ȘTIRI

Șarlatanii de diplome în Franța. În Franța s'au descoperit o mulțime de șarlatanii cu diplome și alte distincții înalte. Advocatul Valensi era furnisorul acestora, care pentru bani vindea diplome dela Academie. O perchiziție făcută la casa lui, a dat într'adevăr de un număr însemnat de diplome falsificate. Advocatul a mărturisit, că ele i-s'au fost pus la dispoziție de către un funcționar înalt, pe care l-a și numit. Ancheta continuă.

Urcarea congruei. Din Budapesta primim știrea, că în ziua de 28 Aprilie n. va avea loc la ministerul de culte o anchetă, la care sunt invitați toți episcopii protestanți. Cu prilejul acesta ministrul instrucțiunii în conțelegere cu episcopii, vor satori modalitățile ridicării ajutorului de stat, ce va urma să se dea preoților protestanți.

Foc mare în Zenta. Ieri, Duminecă a izbucnit un incendiu înfricoșat în orașul Zenta. Pe la 4 ore după amiază a luat foc casa orașului, care încurând a fost întreagă în flăcări. Focarii în orașul acesta sunt foarte slab organizați și prin urmare nu s'a putut face nimic.

În chipul acesta publicul adunat în număr mare a avut prilejul de a asista la o scenă feroasă.

Un focar adecă s'a suit în turnul orașului. Abia a ajuns sus, și jos în jurul lui a fost o mare de flăcări, încât reîntoarcerea era imposibilă.

Focarii și-au dat silința să-l mântuiască pe tovarășul lor, dar instrumentele foarte defectuoase n'au putut face nici un serviciu mulțumitor. Bietul om stetea îngrijat pe grilajul turnului, iar de jos privia soția lui desperată. Și-a desbrăcat haina și a lăsat în chipul acesta să fie stropit de către focari.

Numai într'un târziu s'a aflat un tovarăș mai curajos, care cu primejdia vieții a pătruns în lăuntru și s'a suit cu două funii de salvare, în turn. În chipul acesta s'au putut salva apoi amândoi.

Dela casa orașului focul a trecut la biserică din piață, care a ars total. Biserica e de peste două sute de ani. Clopotele au căzut din turn, asemenea s'au nimicit toate ornamentele din biserică. Jertfă de om nu s'au întâmplat. Focarul și soția lui s'au îmbolnăvit greu.

Numărul II. Dr. Carol Neumann, președintele dietei provinciale croate-slavone, a decedat în Zagreb. Serviciul funebral a fost pontificat de episcopul Bauer, cu asistență strălucită. E interesant ce rol însemnat a avut nrul II în viața acestui distins bărbat de stat. S'a născut în 11 Ianuarie; fiul său în 11 Aprilie a împlinit 11 ani; 11 săptămâni a bolit și în 11 Aprilie anul 1911 la 11 ore a. m. a murit. Chiar și cea dintâiu veste prematură a morții sale s'a lansat în 11 Martie. Numărul telefonului din cancelaria sa asemenea era 11 și la 11 ore înainte de amiază l'au înmormântat.

Mijlocește bani

pe ipotecă, amortisare
și cu cambii pe moșii, ori
case de chirie, sub condițiile
:: cele mai favorabile ::

Sücs F. Vilmos

Arad, Karolina-utca nr. 8.

□ Casă proprie lângă filiala poștală. □

Astfel de coincidențe ciudate fac susperstițiunile și prejudițiile ce le întâlnim atât de des la toate popoarele.

In urma mizeriei. Un ofician de la pretura din Nagykanizsa avea să-și susțină familia numeroasă din plata lui de tot neînsemnată. Familia trăia în cea mai mare mizerie. În cele din urmă n'a mai putut suferi atâta mizeria. A scris nevastei sale, că se va sinucide. A dispărut. După mai multe zile l-au aflat lângă o comună pe malul râului Mura, unde îl aruncară valurile. Corpul era deja în descompunere.

Platoșe contra gloanțelor. S'a vorbit mult de o platoșă în stare a apăra de gloanțe. Revista „Schütz und Waffe“ arată, că pe mulți i-a ruinat străduința de a descoperi astfel de platoșe. În 1910, englezul Wilson s'a înfătoșat cu o platoșă de păsle și s'a oferit a primi 5 gloanți. În adevăr, 4 n'au putut sparge zeaua, dar al 5-lea nimerind într'un loc slăbit de altul, i-a intrat în plămâni și l-a ucis. Tot așa i-a mers francezului Durieux în 1845 în Paris. Pe acesta l-a ucis al 6-lea gloanț.

Alt englez Walker a născocit o pavază foarte tare și foarte elastică, în stare, credea el, a apăra chiar și de gloanțe. În 1882 s'au făcut încercări iarăș asupra lui. Gloanțul n'a trecut prin pavază, dar lovind în dreptul inimei, l'a ucis prin sguduitura ce a pricinuit. În 1889, avu aceiaș soartă locotenentul italian Angerra, în Genova. Tot așa a pățit în 1891 olandezul graf Elgerland în Paris. Croitorul german Dowe s'a ruinat și a murit în cea mai neagră sărăcie, tot din pricina acestei invenții. G.

x Ai auzit deja? Intreg Aradul vorbește de calitatea neîntrecută a mașinilor de cusut Pfaff. Se disting cu mers tăcut. Sunt tot așa de folosibile pentru cusut, ca pentru brodat și cărpitul ciorapilor. Mare magazin de biciclete și gramfoane la mecanicul *Hammer Vilmos*, Arad, piața Szabadság nr. 7. Telefon 96. Mare Atelier special pentru reparații. 1—5

x Pardon pentru un cuvânt! Dacă voți a vă comanda haine elegante, grăbiți la vestitul croitor *Márton Jakab*, Arad, Szabadság tér nr. 8. care execută după ultima modă cele mai moderne haine pentru bărbați și copii cu prețuri moderate. 1—5

x Atențiune. Înainte de a târgui ceva cercetați: **Marele bazar de emulație** a lui *Reich El.* din Arad, palatul teatrului orașănesc, unde se capătă tot felul de obiecte cu prețurile cele mai ieftine.

x Fiți atenți! Facem atenți pe cetitori, că înainte de a cumpăra instrumente muzicale, să cerceteze prăvălia de instr. muz. a lui Szilágyi Albert, din piața Boros-Béni nz. 21. 1—5

x Noutăți de primăvară. În prăvălia lui *Schwarzberger Manó* din Arad, strada Vörösmarty Nr. 3 se pot căpăta pe lângă prețurile cele mai ieftine și serviciu prompt și solid, următoarele: pardesii femeiești, raglane și kimone engleze, mare asortiment de haine pentru fete și copii.

x Cele mai frumoase fotografii de copii se fac în atelierul *Stojkovits și Békés* din Arad, piața libertății (Szabadság-tér 16) palatul Domány în fiecare zi dela 9 ore din zi până seara la 6.

x Pe paștile românești în Marele bazar al lui *Fischer Simon* din Arad, piața Szabadság nr. 12, sunt prețurile mult scăzute.

Mușterile din Arad și provincie cercetează cu predilecție Bazarul lui *Fischer Simon* unde sunt serviți cu promptitudine și ieftin. Acest Bazar încă de pe vremea lui *Porter Vilmos*, e vestit, că are înmagazinate cele mai diverse obiecte de modă și lux, pălării, rufe, cravate, corturi, bastoane, geante, portofele și asortiment mare de tot felul de obiecte cu cele mai moderate prețuri. Merită atențiune deosebită magazinul de trăsuri pentru copii. Favorul de fotografii gratuite e și acum valabil.

x On. Cetitori. Atragem atențiunea On. Cetitori asupra însărcinatlui *Eugeniu Juncan*, care fiind și Român, șea deschis un Institut nou de văpsit, curățire chimică, și spălat cu aburi a albiturilor. Arad, strada József főherczeg Nr. 9.

x Atențiune! Dacă voiești a cumpăra un ceas regulat și punctual, giuvaerice, bijuterii fine de aur și de argint, cu prețuri moderate, să vă adresați cu încredere către *Hirsch Jenő* ciasornicar și giuvaeriu în Arad, stradele Forray și Rákoczy-colt.

x A apărut: *Elemi népiskola értesítő könyvecske* — Aviz școlar pentru școlile populare primare.

Se află de vânzare la *Librăria diecezană* din Arad. Prețul unui exemplar 30 fil, + 10 fil, porto.

BIBLIOGRAFII.

—x—

Au apărut:

— „*Revista politică și literară*“ Nr. 7 cu următorul sumar: *Aurel C. Popovici*: Libertatea învățământului. *Gheorghe Coșbuc*: În Paradis, Cânt XIX, din Dante. *E. Lovinescu*: Critica și istoria literară. *P. Pădure*: Cântece (poezii după Heine și Goethe). *P. Papazissu*: Poezie. *Ionel*: În atelier (nuvelă). *M. Străjanu*: Cântarea României. *Teodor Raica*: „*Sermo rusticus*“ (filocios). *Dr. V. Nițescu*: Glosse (Banul e stricăcios, Râsplată, Nu-mi dau fata după muncitor). *I. Adam*: Glume țărănești (nuvele). *Al. Ciura*:

șiși făcu și mai mult de lucru. Incepu să studieze cărțile comerciale și notițele tatălui ei aruncate în pripă se aflau o sumedenie de astea; voia să vadă limpede, în ce stare materială se află. Avea doară și aici o avere, căci era peste puțină să fi cheltuit el tot ceacea a primit din America. Dar n'a găsit ce căuta. Pe tatăl ei nu voia să-l neliniștească și doamna Dawes nu știa nimic de toate astea.

Ori cât de mare și de puternică i-a fost sârguința, ceva din cele întâmplare în ziua premergătoare, i-se întorcea iarăș în memorie. Ioergen va fi vrut — de sigur — să ia o baie, după baie ar fi venit în sus și iar fi dat bună ziua. După cele întâmplare, nu se va mai întoarce, firește.

O să vină vreodată? O să vină fără ca să fie provocat de cineva? Dupăce și-a perdut atât de tare sărita? Mary auzi în zilele următoare pușcături. Alți oameni îi povestiră că ar fi auzit din depărtări mari cum pușcă cineva. El nu se arătă însă nici în ziua următoare, nici în ziua a treia, nici într'a patra. Asta-i cădea bine Maryei.

Fiindcă își bătea capul atât de des cu pădurea și cu colinele, se sui la ele într'o zi înainte de ora prânzului. În Norvegia-Sudică aduce a doua jumătate a lunii August foarte des schimbări repentine de vreme. Se făcu rece. Răcoarea se urca la deal în mijlocul vântului nordic, care se juca împrejurul ei. Se urcă puțin mai sus, de unde zăceau casele, căci acolo era urcușul mai domol. Se sui repede, fiind obicinuită și-i era dor să ajungă și mai sus, să

Cronica literară (Bucureștii, care se duc, de *Henri Stahl*). ** Informațiuni: (Coșbuc la Blaj, Șezătoare literară la Sibiu, Concertul tinerimei din Cluj). *: Note politice. Redacțional.

„*Revista politică și literară*“ apare la Blaj (Balázsfalva) sub conducerea d-lui *Aurel Ciato* și cu colaborarea celor mai distinși scriitori.

Costul abonamentului pe un an: 12 cor. Pentru învățători și preoți dela sat: 8 cor. În România și străinătate: 15 cor.

— *Săptămâna politică și culturală* nr. 17. Cuprinsul: *Barbu Catargi*: Statul și instituțiile sale economice. ** Despre cuvântul „*Ciohodar*“ Din scrierile inedite ale lui *Ștefan Grecianu*. *Victor I. Slăvescu*: Populația Europei. Pagini alese; *P. P. Carp*, Discursul la Cameră cu prilejul legii pentru ieftinirea traiului. Una alta: *Agitații* contra statului în Ungaria. — Un rănit, care se operează singur. — Sfaturi folositoare. — Purătorii de germeni. — Mirosul viorelelor. Din ziare și reviste: *Revista critică de drept*. — *Dreptul*. — *Semne bune*. — *Vatra școlară*. — O interpelare în Ungaria în chestiunea tricolorului românesc. — În ce zi se întâmplă mai multe accidente?

— *Căminul nostru*, revistă săpiământală. A. I. No. 21, subt îngrijirea lui *I. Boteni*. Cuprinsul: *O. Lugoșianu*: † *Nic Densușianu*. *A. Sandu*: Ne-am regăsit, poezie. *G. Mihail Vlădescu*: Negustoria lui *Coman*. *V. I. Berghianu*: Sonet, poezie. *I. Irimescu-Cândești*: Haiducul, schiță. *Cronică* (*I. Scurtu*, *Cincinat Pavelescu*, *T. Lalescu*). *Revista revistelor* (*Curierul Judiciar*), *Oesterreichische Rundschau*, *Le Tour du Monde*, *Korrespondenzblatt*, *Revue générale des sciences*).

POȘTA REDACȚIEI

Doamnei din Cluj. Foița trimisă nu se poate publica.

Ioan Toduș, învățător. Articolul trimis pentru nrul de Paști nu se poate publica, deoarece articolii pentru acel număr sunt deja stabiliți.

Redactor responsabil: *Atanasie Halmăgian*.

Esarendare:

În comuna *Togyér* (comitatul *Torontal*) se dă în arândă pe anul curgător 260 jughere catastrale pășune și 140 jughere pământ arălor pentru cucuruz. Arânda pășunei plătită după jugher eventual după capul de marcă. — *Reflectanții* să se adreseze D-lui *Aureliu Maghețiu*, paroh, *Togyer*.

stea în bătaia vântului și să poată privi în larg peste marea întăritată. Dela prima stație stăpânea și putea să privească peste câmpiile, pe cari întindeau țărani fânul să se uște. Privea peste limba de pământ, peste insule și marea, care era neagră și care purta multe luntri mănate de pânze și câteva vapoare. Dar tocmai de-asupra capului ei făcea un sgomot grozav un stol de cioare. De sigur fineau judecată cuiva. Văzu cum străbat pasările aerul și cum dispar spre nord, între coline. Larma se întetea, cu cât ajungea mai sus.

Ea își grăbi pașii, ca doară-doră va mai putea fi salvată biata pasere, care greșise.

Mary era foarte agitată, încât o cutreiera un fior rece de-alungul spinării. Credea, că de va merge încă puțin, câștigând timp, vor putea să o vadă pasările. În schimb zări, când ajunse peste marginea colinei, cam depărțitor dela dânsa, spre nord, tocmai de-asupra caselor lor un om lungit pe pânțele. Era Ioergen Thiis. La început se aplecă să se ascundă Mary, apoi se născu un dor de răzbunare, vesel, și cu prinsă de acest simțământ se urcă până sus de tot, hotărâtă. El o văzu, sări în sus, confuz rușinat. Își smulse pălăria din cap, o așeză dinou la loc și nu știa, în care parte să se întoarcă sau să plece. Ea se apropie de încet și-și petrecu, urmărindu-l cu ochii, strigă de departe:

— „Așa? Asta-i la d-ta vânat? Vre poate să puști în găinele noastre?“

Apoi, dupăce se apropie mai tare:

FOIȚA ZIARULUI „ROMÂNUL“.

MARY.

— Roman de *Björnstjerne Björnson* —

Traducere liberă de *dr. Horia Petra-Petrescu*

(21)

— Urmare —

În aniiăștia a fost Ioergen consumat deci de pofta asta. Omagiile lui, respectul lui, vecinica lui purtare de grije, toate au fost numai fumul, care se ridica din craterul acesta subpământean. Craterul, care a început, într'o bună dimineață, să verse pietri fierbinți și cenușe înflăcărată.

Ioergen Thiis era periculos deci? Mai mic nu se făcea în urma asta, dimpotrivă, creștea. Era vrednică de laudă lupta lui sufletească, care o purtase până acum cu sine — în onoarea ei. Că tentațiunea a deschis poarta, într'o bună dimineață, puterilor, cari îi răscoleau sufletul, — avea dreptul ea să fie mândră, la adecă, din cauza aceasta?

Intreg restul zilei, ba chiar și seara, când se desbrăca, s'a gândit mereu la întrebările acestea. În ziua următoare însă se hotărî să pună capăt la toate. A ieșit iarăș la iveală ceva, ce înăbușise ea odinioară, mai înainte. Asta nu mai mergea, nu-i era permis lui Ioergen să-i strice tonalitatea, în care era hotărâtă să-și ducă viața de aici încolo. De aceea se apucă din nou de lucru, încă și mai sârguincioasă, ba

4 culeg. tipografii

află aplicare în **Tipografia diecezană din Arad.** Salar după tarif. Condiția se poate ocupa și imediat.

Cumpăr

sau dau în schimb pentru alte obiecte:

Recipise de amanet,
aur, argint zdrobit și bijuterii.

Deutsch Izidor,
orologier și bijutier.
Arad, str. Weitzer János.
(Palatul Minorităților).

Magazinul de oroloage și bijuterii cel mai mare din Arad. Cea mai ieftină sursă de cumpărat. **Telefon 438.**

Cele mai noi susceperi de
plăci pentru
gramofon:

Hulló falevél

din „Czigányszerelem“ și din
„Balkáni herczegnő“

se capătă la

Koch Dániel

Arad, str. Deák-Ferencz.
Vis-à-vis de hotelul „Crucea albă“.

Fire de legat via

cu cel mai favorabil preț se capătă în prăvălia de saci a lui **BRAUN MIKSA** ARAD, piața Boros-Béni nr. 2 (lângă frații Burza),

— „N'ai nici un câne cu d-ta? Ei da, găini domestice poți împușca și fără de ajutorul cânilor. Ori poate n'ai de loc câni?“

— „Ba da, dar astăzi n'am venit să vânez. Am isprăvit-o“.

Cuvintele astea simple, pline de blândețe, rostite de el, aduseră o schimbare în simțimentele ei. Să-l maltrateze n'avea de gând. Auzise ea destule despre tirania unchiului lui.

Cioarele lărmaiau mai mult ca oricând.

— „Auzi? acolo țin cioarele judecată. De ce nu vii într'ajutor bietului delicvent?“

— „Ai dreptate“, zise el, fericit, că a scăpat cu fața curată. Se aplecă după pușcă și fugi, la după el. La început o ridicătură mai mică, apoi dealungul spatelui de colină. Intre doi arbori bătrâni se odihneau judecătorii cenușii. Erau am la o sută.

Abea, că au zărit un om cu pușca în mână au și sburat în toate părțile croncând.

Își împliniseră misiunea.

De fapt, între doi arbori mari, zăcea o pară neobicinuit de mare, cu penele smulse, ringerând, în ultimele clipe ale vletei. Joergen îi să o ridice.

— „Nu, nu, nu te atinge de ea“, îi strigă Mary și-și întoarse fața. Se duse iarăș spre cosea dealului. Nu-l auzi, că vine pe urma ei și te locului:

— „Vii la mâncare cu mine?“

El se grăbi să o ajungă:

— „Cum o duceți acasă?“

— „Îți mulțumesc, după împrejurări destul bine“.

Grill Károly
lăcătuș-tehnic, mașinist.
Világos (Casa proprie.)

Primește orice comandă de specialitate, d. e.: părți trebuincioase la edificii, garduri de fier și gratii de morminte. Cuptoare, modelul cel mai nou de cea mai frumoasă și cea mai bună execuție. Cumpene, greutate și mașini economice. — Stropitoare de vie se capătă și se reparaază cu pricepere. Cu plăcere dau planuri și proiect de spese.

Grill Károly
lăcătuș-tehnic, mașinist.
Világos (Casa proprie.)

În cancelaria subsemnatului află

un candidat de avocat

cu praxă, momentan aplicare pe lângă condițiuni favorabile.

Dr. Dionisie Roman
advocat.

Un oficiant de stat în penzie,

vărsat în toate ramurile cărților funduare, posedă limba română, germană și maghiară, caută aplicare la un institut de credit ca

oficiant.

Adresa la **administrația foaiei.**

x În atențiunea binevoitoare a doamnelor. Costume elegante și de gust se pregătesc după croiul englezesc cel mai nou în salonul *Langer Aranka* Arad, piața Szabadság (Edificiul teatrului, semicatul de stânga).

Fumul se ridica în spirale din urloaie. Olanele de pe coperișe, smălțuite albastru, acopereau toate casele, dându-le un aier de noblețe. Grădinile cele mai mari de amândouă laturile, cu drumurile lor presărate cu nisip, păreau două aripi ale casei, întinse, gata să sboare. Toate erau atât de vii, ca și când s'ar putea avânta în proximitate în aier.

— „Stai de mult pe aici?“, îl întrebă ea nemiloasă; întrebarea asta o ținea ea ca ceva diavolesc. El nu răspunde nimic.

Mary începu să scoabă pe unde era mai prețios drumul.

— „Imi permiți să-ți ajut?“

— „Nu, mulțumesc, am coborât de mai multe-ori decât d-ta locurile astea“.

*

Prânzul a fost liniștit. Joergen mânca. Mânca totdeauna încet, dar nicidecum n'a mâncat atât de încet ca acum. Mary isprăvia repede cu fiecare plasă și privia apoi la dansul cum mânâncă. Din când în când mai spunea câte ceva, la ceea ce el îi răspundea plin de curtu-oasie. Ochii lui, cari de altfel se revărsau ca niște torente de valuri peste dansa și cari o trăgeau par'că cu dansul împreună, ca într'o vâltoare, — ochii ăștia nu se puteau deslipi astăzi de farfurie. Deodată încetă cu mâncatul.

— „Nu ți-e bine?“

— „Ba da, dar m'am săturat.“

După câteva minute ieși Thiis din odaia lui Anders Krog. Mary sosise tocmai din odaia

trăg binevoitoare atențiune a
on. public asupra institutului
meu de

spălat și călcat

bine aranjat, în care primesc tot felul de **curățire.**

Cu stimă:

SZABÓ BÁLINTNÉ, Arad
str. Deák Ferencz Nr. 7.

Ioan Gabor

măster-țiglar și acoperitor cu le-
spezi de metal eternit.

Primește toate lucrările aparținătoare acestei branșe și le execută punctual, pe lângă cele mai moderate prețuri.

Servește bucuros cu planuri și preliminarare de spese.

Se află de vânzare

vinuri

dintre sortele cele mai fine din viile D-lui **Kis Bálint** dela **Cetea**. Se pot căpăta și în cantități mai mari. Doritorii cumpărători să se adreseze la

Nicolae Sora Băroșu
Szelyistye, Szeben m.

doamnei Dawes și stetea pe pragul ușei dela odaia proprie.

Joergen Thiis îi zise:

— „Găsesc pe tatăl d-tale mult mai bine, domnișoară Mary.“

— „Da, poate să vorbească nițel și poate să-și miște brațele puțin.“

Era evident, că Joergen nu ascultase nimic.

— „E asta odaia d-tale? N'am văzut-o încă nicidecum.“

Ea îi făcu loc, el se uită fix la ea, se uită lung.

— „Nu vrei să întri?“

— „Imi permiți?“

— „Te rog.“

El se duse până pe pragul ușei și trecu peste el încet. Ea îi urmă. El stete liniștit de tot și respiră din greu. Ea sta lângă el. Era odaia îmbrăcată în dantele? Nu putea să se orienteze deloc. Patul, mobilele, albe și albastre, amorette pe plafon, tablouri, portrete, între altele un portret a minunatei ei mame, cu flori înaintea portretului. Și miresmele astea plăcute...nu numai dela flori, nu, ci și dela persoana ei și dela tot ce aparținea ei. Sta lângă el, în haina ei albastră, cu mânecile, care-i acoperiau brațele pe jumătate. Lui Joergen îi era rușine în mirosul acesta curat, în farmecul acesta de culori. Se rușina atât de mult, încât ar fi luat-o mai bucuros la goană afară.

(Va urma)

- ARAD -
Piața Libertății 12.

FISCHER

Mare depozit
: de rufării :

Prețuri foarte scăzute!

Cămăși bărbațești fine, de medepolon alb se află numai la firma mea. acum cu fl. 1-25, 1-50, 1-75.

Cămăși barb. din zefir fin englez, în modele elegante, acum: 1-30, 1-75, 1-95.

Cămăși de vară din zefir englez de tot fin, noutăți cu gulere duble înalte, acum 1-50, 1-55, 1-95.

Palării pentru domni în forme de modă, de purtat în calit bună, acum: 1-30, 1-55, 1-75.

Palării pentru domni în calitate de tot fină în forme și culori după modă, acum: 1-90, 2-25, 2-50.

Palării pentru băieți în toate culorile după formele modei, acum: 1-1-25, 1-50.

Căciuli engleze. pentru bărbați și copii, mare asortiment, acum: —50, —90, 1-50.

Ismene din kopper fin sau pânză, după croi nemțesc sau francez, acum: —75, —95, 1-25.

Umbrele. calitate bună, desfacere ocazională, numai la firma mea atât de estine, acum: 1-39, 1-50, 1-75.

Ocaziune de cumpărat, clasă separată, preț ieftin fără păreche numai la firma mea se capătă.

Ciorapi fini în culori după modă	19 cr.
Cravate de matasă asortiment mare	25 »
Batiste de calitate fină	19 »
Mănuși de ață în culori	29 »
Căciule de sport din pânură	45 »
Bastoane de plimbare, mare asortiment	45 »
Portofelii pentru bani din piele	45 »
Tabachere din piele	75 »
Ridikule femeiești din piele	65 »
Ciorapi femeiești, după modă	39 »
Brâne de cauciuc pentru femei, după modă	50 »
Cămăși femeiești, calitate bună	95 »

A murit scumpetea!

Dacă privești galantarele de **ghete** din strada Zrinyi te vei convinge.

Institut nou de văpsit, curățire chimică și spălat cu aburi a albiturilor în Arad.

Inștiințare. Am onoare a aduce la cunoștința on. public din Arad, că am înființat în Arad, strada arhiducelui Iosif nr. 9, un nou

institut de văpsit, curățire chimică și spălarea albiturilor cu aburi.

aranjat după cele mai moderne cerințe. Praxa câștigată pe acest teren în Capitală și alte orașe mari ale țării, sunt în stare să împlinesc toate condițiile celor mai gingașe pretenziuni. Asigur pe sprijinitori pe lângă serviciul prompt și și de prețurile cele mai ieftine. — Rog sprijinul on. Public.

Cu stimă: **EUGENIU JUNCAN.**

Comande din provincie se execută prompt și conștientios.

Mare asortiment de

ghete de bal

în culoarea aurului, din atlas albastru și trandafiriu, din piele de lack și chevreaux

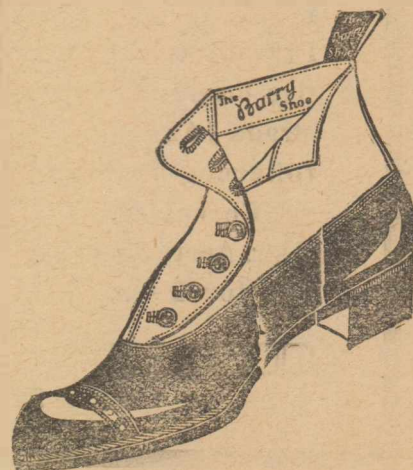
la

Weinberger János

cel mai distins magazin de ghete.

ARAD, Andrassy-tér nr. 20.

25 (11)

REVISTA MODEI — este o foarte elegantă și bogat ilustrată publicațiune de mode feminine, scrisă în limba românească și executată artistic cu o splendidă copertă în culori.

REVISTA MODEI — are dări de seamă a modei din Paris, Viena, Londra și Berlin cu ultimele creațiuni pentru Toalete și Costume de dame, Rochii de bal, salon, nuntă, vizită și stradă, Pălării și gâteli de cap, Jachete, Capoate, Matineuri, etc.

REVISTA MODEI — se ocupă și de Moda copiilor, broderii, dantele, lucru de mână, lingerie, monograme și diferite industrii casnice.
— cuprinde și o aleasă materie literară, cronici feminine, anecdote, rețete și sfaturi, un foileton, jocuri distractive, etc.

REVISTA MODEI — apare de două ori pe lună. Fiecare număr conține drept supliment gratuit, un tipar croit în mărime naturală.
Abonamentul: 3 luni Cor. 4-50, 6 luni Cor. 8-50, 1 an Cor. 16.

— La cerere se trimite un număr de probă gratis și franco — Depozitul general la Administrația ziarului **Adevărul** București, unde se primesc și abonamentele.

Frumseță și sănătate! La **Cornel Demeter**, farmacist în **Orăștie (Szászváros)**, găsiți următoarele preparate cosmetice de bun renume:

- **Cream de benzoe mygdale.** Creamul de benzoe servește pentru conservarea, înfrumusețarea și albirea mânilor și feței, dând totodată și o fineță deosebită. Delătorează tot felul de necurătenii de pe mână și față, — precum: pete, bubite, zgrăbunțe pisteni (mitesser), precum netezește și zbărciturile. Conținutul creamului acestuia e nestricăcios pentru față și mani. Prețul 60 fl.
- **Săpunul de benzoe mygdale.** Săpun excelent pentru toilette. E preparat din ingrediente foarte fine și din miroasuri plăcute de flori. Albește și netezește pielea. Prețul 10 fl.
- **Poudre-Veturien.** Acopere foarte bine, încât nici nu se observă că fața este pudrată. Intrebuințată pudra cu creamul de benzoe mygdale, scutește de urmările neplăcute, ce altcum ar cauza vântul și razele soarelui. Este în culoare albă, roză și galbină. Prețul 1 cor.
- **Veturien-Parfem.** Veravioletta, cel mai fin parfum de violele, lăcrămioare și scumpie (iorgovan). Prețul 1-60 fl.
- „**Ideal**“, cel mai nou parfum. Prețul 2 cor.
- **Apa de gură „Cremier“** (albă sau roșie). Prin întrebuințarea apei acesteia, nu devin dinții găunoși, — și delătorează durerea dinților, precum să și întărească dinții și gingiile. Prin întrebuințarea apei acesteia, să delătorească mirosul neplăcut și greu din gură. Prin întrebuințarea apei acesteia cu pravul de dinți „Cremier“, devin dinții foarte frumoși, albi. Prețul 80 fl.
- **Pravul de dinți „Cremier“.** Prin întrebuințarea pravului acestuia devin dinții frumoși și albi. Prețul 70 fl.
- **Perii de dinți, fine.** Alegere mare, în diferite prețuri.
- **Esență de China.** Contra căderii părului, cu rezultat foarte bun. Prețul 1-40 fl.
- **China tannopomada.** Pentru creșterea părului. Prețul 70 fl.
- **Oleu de nucă.** Extract de nucă oleica, pentru conservarea părului. 1 sticlă 80 fl.

Toate acestea să pot primi la

farmacistul **M. Cornel Demeter**, Orăștie—Szászváros.

Serviciu acurat și prompt.

Institutul de curățire chemică și văpsitorie, fabrica de spălatul rufelor cu aburi a firmei

Müller J. és Fia, Arad.

S'a înființat: 1858.

Telefon: Nr. 459.

Fabrica și biroul: Strada Tököly Imre, nr. 38-40-42.

Prețuri foarte moderate.

Prețuri foarte moderate.

□□□□□

Văpsește ori curăță tot felul de haine bărbătești și femești.

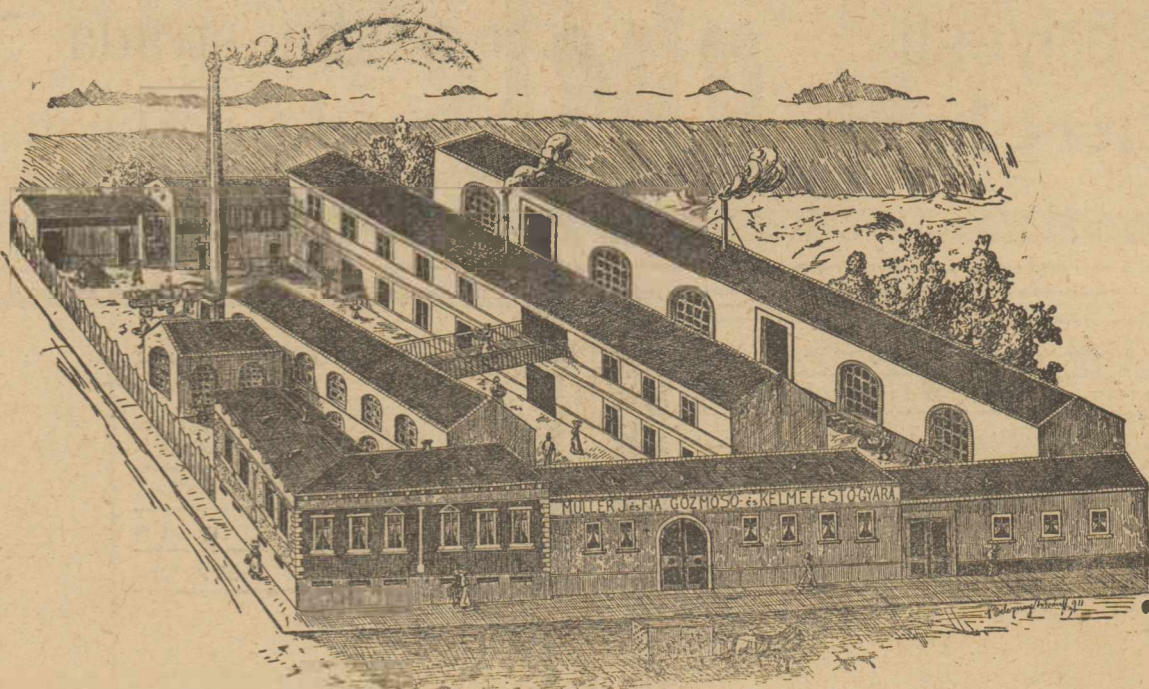
□□□□□

◆◆◆◆◆

□□□□□

Prăvălii colective locale; pe strada József főherceg 11.; str. Forray 20. și str. Asztalos Sándor 2—3.

□□□□□

□□□□□

Spală frumos și lustruit (fără întrebuințarea așori ce fel de corosiv) gulere, manșete, haine de casă, trusouri, etc. etc.

Localuri colective în provincie: Deva, Brașov, Alba-Iulia, Sighișoara, Huedoara, Orăștie. — (Brassó, Gyulafehérvár, Segesvár, Vajdahunyád, și Szászváros).

□□□□□

Se roagă de binevoitor sprijin gata să servească: **MÜLLER J. és Fia.**

Comande poștale se execută prompt și ireproșabil.